

UNIVERZA V MARIBORU
PEDAGOŠKA FAKULTETA
Oddelek za predšolsko vzgojo

Diplomsko delo

ODNOS STARŠEV DO OTROŠKE IGRE

PRIMERJAVA PODEŽELJA IN MESTA

Mentor:
Višji predavatelj, mag.
Zvone Krušič

Kandidatka:
Jana Kolarič

Maribor, 2009

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujem mentorju magistru Zvonetu Krušiču za usmerjanje pri nastajanju in oblikovanju diplomske naloge ter za njegov spodbudni in uporabni nasvet pri oblikovanju teme mojega diplomskega dela.

Hvala vsem, ki so se odzvali na moj anketni vprašalnik in mi pomagali poiskati odgovore, ki sem jih iskala.

Hvala vsem, ki ste mi bili v času mojega študija v veliko podporo in pomoč, kar velja v največji meri za moje starše.

Posebna zahvala gre prijateljici Mojci Kovačič, ki mi je pomagala v najtežjih trenutkih z urejanjem vsega, kar sama zaradi službene odsotnosti nisem zmogla.

Zahvaljujem se tudi gospe Nadici Granduč za lektoriranje moje diplomske naloge in gospe Jožici Alt za prevod povzetka v angleški jezik.

IZJAVA

Podpisana Jana Kolarič, rojena 24.11.1983 na Ptuju, študentka Pedagoške Fakultete v Mariboru, smer PREDŠOLSKA VZGOJA, izjavljam, da je diplomsko delo z naslovom ODNOS STARŠEV DO OTROŠKE IGRE; PRIMERJAVA PODEŽELJA IN MESTA, pri mentorju magistru Zvonetu Krušiču, avtorsko delo. V diplomskem delu so uporabljeni viri in literatura korektno navedeni; teksti niso prepisani brez navedbe avtorjev.

(podpis študentke)

Maribor, julij 2009

POVZETEK

Odnos staršev do otroške igre je naslov moje diplomske naloge. Opredelila sem se na dve različni okolji, podeželje in mesto. Kar sama prihajam s podeželja, sem si zastavila temo v tej smeri, da ugotovim, če je okolje, v katerem živim, kaj vplivalo na kakovost moje igre. Predvsem pa, kakšen odnos imajo starši do igre otrok in kako okolje vpliva na možnosti za igro.

Osnovni namen moje diplomske naloge je bil ugotoviti in preučiti odnos staršev do igre otrok in morebitna odstopanja z ozirom na okolje, v katerem živimo. Kot prvo sem hotela predstaviti pomen igre v otrokovem razvoju in življenju, saj menim, da je igra dejavnost, ki ima velik pomen in daje pečat srečnemu otroštvu otroka.

Otrok preko igre spoznava okolje, v katerem živi, in si preko nje ustvari svoje poglede na svet. Otrokova igra je smiselna, saj preko igre izraža samega sebe. Skozi igralne aktivnosti si otrok razvije mišljenje, se uči obvladovanja čustev ter ugotavlja svoje zmožnosti.

V veliko pomoč pri raziskovanju neznanega sveta so otroku prav starši. Ti mu pomagajo odkrivati svet okoli sebe. Otroku pomeni igra resno delo in mu nudi vse tisto, za kar je v resničnem življenju še premajhen. Zato moramo starši otroku omogočiti, da se čim več igra.

Starši imajo pomembno vlogo pri oblikovanju prostora in pri zbiranju igrač.

» Ni obveznost staršev, da bi se morali »žrtvovati« za otroke. Njihova dolžnost je usposobiti otroke za samostojno življenje in popolno neodvisnost od staršev« (Košiček, 1992, str 363).

Igra pomeni otroku največ, čeprav se sam tega niti ne zaveda. Bodite vi tisti, ki mu boste pokazali pravo pot.

Dovolite mi da, vam pomagam na tej poti. S povzetki raznih avtorjev, ki so raziskovali pomen igre, vam bom približala težo igre. Mogoče boste tudi sami

spoznali, da je tudi vaše življenje zaznamovala igra. Ste mogoče bili za kaj prikrajšani? So vaši starši bili pravi usmerjevalci v vaši igri? Je spomin na vaše otroštvo zaznamovala prav igra? Če ste se kdaj spraševali po tem, vam podajam odgovora v pomoč.

»ČLOVEK JE RESNIČNO ČLOVEK, LE KADAR SE IGRA«

(F. von Schiller)

Ključne besede: predšolska vzgoja, igra, odnos staršev do igre, vpliv okolja na igro.

Kazalo vsebine:

Teoretični del:

1 UVOD	1
1.1 NAMEN	1
2 ZGODOVINE IGRE.....	3
2.1 IZVOR IGRE	3
2.2 POMEN IGRE NEKOČ IN DANES	3
2.2.1 Razvoj igre po svetu.....	3
2.2.2 Razvoj igre na Slovenskem.....	4
3 OTROŠKA IGRA	6
3.1 ŠIRINA IN POMEN IGRE.....	7
3.2 DEFINICIJA IGRE.....	9
3.3 TEORIJE O IGRI.....	10
3.4 LASTNOSTI IGRE.....	14
3.5 DEJAVNIKI PRI IGRI	16
4 POMEN IGRE ZA OTROKOV RAZVOJ	19
4.1 POMEN IGRE ZA RAZVOJ OTROKOVE OSEBNOSTI.....	19
4.2 POMEN IGRE ZA DUŠEVNI RAZVOJ	22
5 VRSTE OTROŠKE IGRE	24
5.1 VRSTE IGRALNE AKTIVNOSTI	24
5.1.1 Funkcijska igra.....	24
5.1.2 Konstruktivna igra	25
5.1.3 Dojemalna igra.....	26
5.1.4 Simbolna igra	27
5.1.5 Igre s pravili	28
5.2 ZNAČILNOSTI IGRE	29
5.2.1 Igra in razvoj	29
5.2.2 Gibalne aktivnosti v igri.....	30
5.2.3 Odrasli v igri in igra s sovrstniki.....	31
5.3. ZNAČILNOSTI IGRE STAREJŠEGA PREDŠOLSKEGA OTROKA	32
5.3.1 Porast skupinske igre	32
5.3.2 Gibalne igre in športna aktivnost	32
6 VRSTE IGRANJA	34
6.1 PROSTO IGRANJE.....	34
6.2 POSNEMOVALNO IGRANJE.....	34
6.3 KONSTRUKTIVNO IGRANJE.....	36
7 ODRASLI IN OTROŠKA IGRA	37
7.1 VLOGA ODRASLEGA V OTROŠKI IGRI.....	38
7.2 NEPOSREDNO POSEGANJE V IGRO	38
7.3 KAKŠEN NAJ BO ODNOS STARŠEV DO OTROŠKE IGRE?.....	40
7.3.1 Kdaj ne smemo posegati v igro.....	41
7.3.2 V katerih primerih posegati v igro	41
7.3.3 Vključevanje odraslih v igralne aktivnosti.....	44
8 VPLIV OKOLJA NA IGRO OTROK	46
9 ZAKLJUČEK TEORETIČNEGA DELA.....	50

Empirični del:

10 PREDMET, PROBLEM IN HIPOTEZE.....	52
10.1 RAZISKOVALNI PROBLEM	52
10.1.1 Raziskovalna vprašanja.....	52
10.1.2 Raziskovalne hipoteze.....	53
10.2 METODOLOGIJA.....	54
10.2.1 Vzorec anketiranih	54
10.2.2 Postopek zbiranja podatkov	55
10.3 METODE OBDELAVE PODATKOV	56
10.4 UPORABLJENI VIRI.....	56
10.5 REZULTATI IN RAZPRAVA	57
11 ZAKLJUČKI IN SKLEPNE MISLI	80
12 LITERATURA.....	83

" Človek se igra samo kadar se popolnoma zaveda
besede človeško bitje, in je edino takrat popolnoma
človeško bitje, kadar se igra .

(Friedrich Schiller, German playwright)

»Imejte radi otroke! Bodite pozorni do njihove igre in zabave, do njihovega
ljubkega nagona! Dajte otroku več svobode: naj teče, skače, naj se sprosti, naj
nikoli ne bo miren!«

(Rousseau)

»Človeka spoznaš po otroštvu, kakor poznaš dan po jutru«

(Sigmund Freud)

1 UVOD

1.1 NAMEN

Namen diplomske naloge

1) Predstavitev zgodovine igre

- Predstaviti izvor igre, od kod izvira
- Predstaviti pomen igre nekoč in danes
- Pregled razvoja igre po svetu
- Pregled razvoja igre na Slovenskem

2) Opredelitev igre

- Pojasniti pomen in širino igre
- Preučiti definicije o igri
- Predstaviti različne teorije o igri
- Preučiti lastnosti igre
- Predstaviti dejavnike, ki vplivajo na igro

3) Preučiti pomen igre za otrokov razvoj:

- Predstaviti igro kot pomemben faktor za razvoj otrokove osebnosti
- Predstaviti igro kot pomemben faktor za otrokov duševni razvoj

4) Preučiti vrste otroške igre in razvojne stopnje v igri

- Predstaviti vrste otroške igre in igralne aktivnosti (Funkcijska igra, konstrukcijska igra, dojemalna igra, simbolna igra, igra s pravili)
- Predstaviti značilnosti igre
- Predstaviti razvoj otrokove igralne dejavnosti
- Predstaviti igralne aktivnosti otrok v igri
- Preučiti, kako vplivajo starši in vrstniki na igro otrok
- Predstaviti značilnosti igre starejšega predšolskega otorka
- Predstaviti pomen porasti skupinske igre
- Predstaviti gibalne igre in športne aktivnosti v igri

5) Preučiti vlogo staršev pri otroški igri

- Predstaviti, kako starši neposredno vplivamo na otrokovo igro
- Predstaviti, kakšen naj bo odnos staršev do otroške igre
- Opredelitev, v katerih primerih ne smemo posegati v otroško igro
- Opredelitev, kdaj je potrebno posegati v otroško igro

6) Opredelitev pomena in vpliva okolja na igro otrok

- Kako okolje vpliva na igro otrok
- Kaj pomeni otroku narediti spodbudno in primerno okolje

2 ZGODOVINE IGRE

2.1 IZVOR IGRE

Pred približno 700 leti (1283) je že nastala prva knjiga o igrah v evropski literaturi. Alfonz X., ki je napisal prvo knjigo o igrah, je takrat kot čast za to dobil naziv Alfonz Modri. Nadzoroval je različne pisarje, ki so v tistem času polnili knjižnice z vsemi bistvenimi temami tistega časa (zgodovino, s pravom, z religijo, astronomijo, magijo, igro). Zakaj sodi tudi igra k tem bistvenim izraznim oblikam življenja, predvsem h kulturi, je Alfonz utemeljil z uvodom:

»Bog je ustvaril človeka tudi za to, da je vesel premnogih iger, zakaj igranje povzdiguje in odganja muhe«.

Že takrat so igre razvrščali glede na čas in prostor. Tako kot so si tudi stare religije sveta izrazito podobne po svojih obredih plodnosti, so si tudi pri igrah. Primerjavo utemelji s kratkočasno otroško zabavo in preostankom religioznih obredov, ki segajo daleč v preteklost (Grunfeld, 1993).

2.2 POMEN IGRE NEKOČ IN DANES

Otrok, igra, otroštvo, človek, življenje. Vse ima nekaj skupnega, nekaj, kar nas spremlja skozi celoten kontekst življenja, nekaj, kar nam daje lepšo sedanost in boljši jutrišnji dan. Otrok je v slovarju Slovenskega knjižnega jezika definiran kot človeški potomec v odnosu do staršev, igra pa je otroška dejavnost, navadno skupinska, za razvedrilo, zabavo (računalniški program SSKJ 2009).

2.2.1 Razvoj igre po svetu

Vlečenje vrvi je podobno boju med silami narave. Igra členkov je bila nekoč pripomoček vedeževalcev. Tudi igra »nebesa in pekel« spominja na labirinte mitov iz starega veka. Nekatere vrste iger so bile zamišljene kot urjenje, in so služile za urjenje spretnosti. Šah je bil rekonstrukcija bojnega polja. Še danes se šah ponaša kot igra, ki je odlična šola razuma.

Že nekoč so se igrali igre spretnosti z metanjem puščic, s poganjanjem obročev, tekmovanje v teku in mnoge druge spretnostne igre, ki so podobne današnjim.

Čiste miselne igre so že od nekdanj prevzemale tako moške kot ženske. Ob tabornem ognju so se igrali ugank že jamski ljudje. Kasneje v stari Grčiji so se med pijančevanjem igrali in si postavljali pravila.

Igre so ogledalo kulture. Med tem pa igre v svojem bistvu nespremenjene kljubujejo modi. Na idejo iger pa vpliva ta čas in deloma dnevna politika.

V 18. in 19. stoletju so izdelovali spiralaste tekmovalne igre z namenom, da bi se otroci ob njih učili zgodovine, geografije, botanike in celo svetega pisma.

Za večino takratnih ljudi je čar igre zgolj zabava. Ta oblika zabave se je razlikovala od poklicnega športa (Grunfeld, 1993).

2.2.2 Razvoj igre na Slovenskem

Igre se prenašajo iz roda v rod in imajo zelo stare korenine, ki se jih največkrat niti ne zavedamo. Velikokrat so prisotne v vsakdanjem življenju otrok, pa se sploh ne zavedamo njihovega daljnega izvora; ropotuljice, punčke, miniaturno pohištvo, frnikole, igre z žogo, z vrtavko itd. Otrok se jih začne učiti in spoznavati že v zgodnjem otroštvu in se jih uči skozi vse življenje, kasneje pa to prenese na svoje otroke (Križ, 2003).

Prvi na naših tleh je besedo igrača zapisal Primož Trubar, pred tem kot zapisana beseda ni bila v rabi. Otroške igre oz. pesmi je v svojih pesmih Slovenske narodne pesmi opisoval Štrekelj. Na tem področju etnološkega proučevanja pa je bil najbolj dejaven Niko Kuret, ukvarjal se je s proučevanjem otroških iger in igrač. Napisal je knjige Igra in igrača v šolski in predšolski dobi in Vesel je dan; Igra in razvedrila v družini. Prav tako pa je bil pri raziskavah zelo dejaven Narodopisni inštitut, ki je preko časopisa izpeljal široko akcijo zbiranja ljudskih iger na Slovenskem (Križ, 2003).

Igor Cvetko je v svojih knjigah pokazal na 'naravo' same igre, na njen izvor v vsakem živem bitju. Človek je povezan z zemljo, naravo že od samega začetka, tudi tukaj se kaže njen vpliv na prostor, način igranja in tudi predmete, s pomočjo katerih se je igral že od nekdaj in vse do današnjih dni. Prav to so njegove korenine, saj je že njegov prvi stik z okolico prepleten z različnim spektrom iger. Že v njegovem začetku življenja doživlja materino pomirjanje ob joku, negovanje, učenje.

Vse to kaže na njegovo lastno identiteto, ki je s pomočjo igre zrcalo lastnih čustev in občutkov posameznika od najzgodnejšega otroštva naprej; že prvi materin dotik začuti otrok drugače in se ji nasmehne. To je ena vrste igre, ki jo otrok želi ponavljati, ta dotik je prvinska igra, njegova iniciacija v duhovni svet, v kulturo iz katere raste, ta prostor pa je z razvojem otroka zmeraj večji in se zmeraj bolj širi (Cvetko, 2000).

Otroci s podeželja so morali že od majhnih nog pasti živino. Pasa so deklice in dečki. Zraven paše so se igrali raznih iger, kot so »rihtarja biti«, »kozy zbijati«, »kamenčkati«, »svinjo uganjati«. Za vse te igre niso potrebovali nobenih posebnih pripomočkov, ker so vse našli v naravi. Piskali so na travo ali pšenico. Zabavali so se v potokih (Križ, 2003).

Različne oblike iger so bile sestavni del kultur vseh civilizacij na vseh stopnjah razvoja. Velik del raznih iger, šeg in navad naših babic in dedkov spada v ljudsko kulturno izročilo. Igre so namreč usedlina starih in prastarih ljudskih kultur in v veliki meri obrednosti, ki so jih za potrebe svojega preživetja ustvarili in ohranjali naši predniki. Največkrat so obredja, ki so izgubila svoj pomen, prešla v otroške igre, ki skrbno varujejo svojo resničnost (Čelič, 2007).

3 OTROŠKA IGRA

Igra je že od nekdaj sestavni del otrokovega življenja. Čeprav se je način življenja na različnih stopnjah družbenega razvoja spreminjal, je igra vedno ostala sestavni del otrokove dejavnosti tudi v novih družbenih razmerah (Toličič, 1961).

Raznolikost igre je tolikšna, da jo je težko strniti v poenostavljene trditve. Vsak otrok je nekaj posebnega in vsak svoje otroštvo doživlja po svoje. Nekateri z lepimi, drugi z manj lepimi trenutki (Križ, 2003).

V zadnjih dvajsetih letih se je pomen otroške igre še povečal. Mnogi raziskovalci so spoznavali, da je igra vodilno sredstvo za spoznavanje otroka v predšolski dobi, nenadomestljivo in tudi terapevtsko sredstvo. Predšolski otrok preživi največ prostega časa v igri. Z igro izraža svojo dejavnost, v kateri se izražajo njegov intelektualni razvoj, želje, motivi, vrednotenja, osebne lastnosti itd. Zato rečemo, da je otrokova igralna dejavnost ena izmed najbolj naravnih poti, ki nam na poseben način odkriva otrokovo osebnost (Toličič, 1961).

Igra je beseda, ki jo najpogosteje povezujemo z besedami otrok, otroštvo itn. Pojem igra pa se uporablja tako pogosto in tako neopredeljeno, da lahko izgubi svoj pravi pomen. Najsplošneje se ta pojem igra nanaša na vsako aktivnost, ki se je loti posameznik zaradi nekega zadovoljstva, ne glede na končni rezultat aktivnosti (Horvat in Magajna, 1987).

3.1 ŠIRINA IN POMEN IGRE

Igra je splošen pojem za veliko število aktivnosti, za katere pa ne moremo biti prepričani, da jih lahko pojasnimo z istim mehanizmom in da jih opredeljujejo isti pogoji in dejavniki. Kljub temu da je igra spontana aktivnost, ne moremo mimo njene biološke in socialne uporabe. Glavni izvor za toliko nejasnosti, povezanih z igro, je njena specifičnost, ker se na določen način pojavlja v vseh človekovih aktivnostih. Gledano z drugega vidika, ko želimo priti do te posebnosti in jo ločiti od drugih sorodnih oblik, spoznamo njeno samostojnost (Horvat in Magajna, 1987).

Igra je kot svojevrstna, svobodna in ustvarjalna dejavnost, vpletena v življenje vseh otrok, pa tudi odraslih. Igra pomeni izziv in nove možnosti:

- za spoznavanje samega sebe
- spoznavanje drugih
- za čudenje
- iskanje
- primerjanje
- preizkušanje

(Marjanovič-Umek, 1998, str. 5)

Posameznik se loti igralne aktivnosti brez vsakršne zunanje prisile. Edini motiv za igro je zadovoljstvo, ki ga ob tem doživi. V tem se igra razlikuje od dela, ki je določena aktivnost in ima določen cilj. Pri delu otrok ne opravlja nečesa zaradi čistega zadovoljstva, ampak zaradi določenega cilja, da ustvari končni rezultat. Pri mnogih poskusih, da bi izdelali natančne kriterije, s katerimi bi lahko razmejili igralno aktivnost od tiste, ki predstavlja delo, so bili bolj ali manj neuspešni. Verjetno ni niti takih aktivnosti, ki bi jih lahko šteli le v eno skupino, ker je zelo pomembno tudi stališče samega posameznika do neke aktivnosti (Horvat in Magajna, 1987).

Igra je zelo kompleksna aktivnost in jo lahko obravnavamo na zelo različne načine. Kljub temu, da so igro kot psihosocialni vidik razvoja zelo veliko preučevali, še zdaleč ni v celoti raziskana. Mnogo znanstvenih spoznanj v zvezi z njo je med seboj celo v popolnem nasprotju. Novejše raziskave pa prispevajo k temu, da vidimo, kako so ti problemi zapleteni, ne pa da bi razjasnili bistvo. Vse to je dokaz, zakaj v psihologiji ne moremo govoriti o eni sami splošni teoriji igre. Poznamo nekaj skupin teorij, ki razlagajo igro in so si v nasprotju že pri razlagi najosnovnejših zakonitosti.

Različni avtorji uporabljajo različne, hkrati pa tudi podobne kriterije za opredelitev igre:

Pellegrini in Saracho opredelita igro kot:

- Igra je notranje motivirana z dejavnostjo in ni vodena z zunanjimi zahtevami.
- Otroci se v igri bolj ukvarjajo z dejavnostjo samo kot s cilji. Cilje si definirajo sami, vedenje udeležencev igre pa je spontano.
- Otroci se igrajo z zunanjimi predmeti ali raziskujejo neznane predmete. Igralne dejavnosti dopolnjujejo s svojimi predstavami in sami nadzirajo svoje dejavnosti.
- Igralne dejavnosti so lahko domišljajske, nerealne.
- Igra je svobodna in ni pod vplivom zunanjih pravil, ki obstajajo in jih otroci v igri sproti spreminjajo.
- Zahteva aktivno udeležbo.

Podobno opredeljuje igro Fromberg, ki pravi, da je igra:

- simbolna, kar pomeni, da gre za reprezentacijo realnosti s »kot če«
- pomenska, ker poveže ali spravi v odnos doživetja, izkušnje;
- užitekarska, tudi takrat, ko so otroci polno zaposleni z neko dejavnostjo;
- prostovoljna in notranje motivirana;
- opredeljena s pravili, ki so izražena bodisi implicitno bodisi eksplicitno;
- doživljajska, kar kaže skozi dejavnosti in cilje, ki jih otroci razvijejo sami (Marjanovič in Zupančič, 2001).

Igre in igrače so gotovo najlepši del spominov iz otroškega obdobja. Pomen igre in igrač pa ni samo v zabavi in olepšanju otrokove mladosti, ampak ga tudi vzgajajo in skozi igro navajajo na opravila (Križ, 2003).

3.2 DEFINICIJA IGRE

Definicij igre je toliko, kot je teorij o igri in njenem izvoru, bistvu in namenu (Kuret, 1959).

»Igro lahko predvsem opredelimo kot svoboden akt, ki ni povezan s procesi neposrednega zadovoljevanja potreb, ki je omejen na svoj svet; njen potek in smisel sta v njej sami« (Horvat, 1987, str. 87).

Seveda pa to niso edine definicije. Razvojno-psihološke teorije razlagajo poglobitni pomen igre pri psihološkem, socialnem in motoričnem razvoju otroka. Skozi igro se pri otroku razvijajo miselni konstrukti, igra mu posreduje orodja za razumevanje pravil in koordinira učenje (Umek, 2001).

Sociološka opredelitev pa pravi, da je igra :

- svobodna, ločena (omejena na določen prostor in čas)
- nejasna (glede na potek in glede na izhod)
- neproduktivna (ne ustvarja dobrin)
- nepredpisana (zakoni v igri se spreminjajo in prilagajajo potrebam)
- fiktivna aktivnost (glede na vsakdanje dogodke)

(Horvat, 1987)

3.3 TEORIJE O IGRI

»Otrok se od zaičetka življenja sam od sebe loteva dejavnosti, ki postaja postopoma čedalje bolj sistematična in ustvarjalna, torej vse bolj podobna delu. To je otroška igra. Psihologi in pedagogi skušajo pojasniti njen smisel na različne načine. Nekateri mislijo, da se otrok igra zaradi odvečne moči in telesne energije v sebi (Spencer). Drugi domnevajo, da otrok nezavedno ponavlja v igri ves razvoj človeka, od čisto nagonkega do omikanega življenja (Hall). Obstaja tudi mnenje, da otrok sprošča v igri čustveno napetost, ki se zbira v njem, ker mu okolje ne dovoli, da bi svobodno kazal svoje nagone (Claparede). Psihoanalitiki so poskušali pojasniti otrokovo igro s potlačnimi spolnimi željami: ker ne sme odkrito kazati spolnih potreb, jih zadovoljuje simbolično – z igro. Nekateri mislijo, da otroci doživljajo v igri občutek premoči nad okoljem, do katerega se drugače čutijo manjvredni (Dreikurs). Drugi so prepričani, da se otroci z igro nezavedno pripravljajo na delo (Gross) « (Košiček, 1992, str. 89-90).

Teorije o igri delimo na tri skupine teorij:

V prvo skupino teorij spadata teorija odvečne energije in teorija igre kot oblike aktivnega počitka

TEORIJA ODVEČNE ENERGIJE: Eden od prvih teoretičnih konceptov je razumevanje igre kot aktivnosti, pri kateri izloči otrok odvečno energijo, ki nastaja kot odvečni produkt v procesu nagle rasti. Otrok pri tej teoriji troši odvečno energijo pri različnih aktivnostih, ki imajo pogosto simboličen pomen. Kako lahko pojasnimo trošenje energije, če se otroci pogosto igrajo do onemoglosti, če se igrajo tudi bolni otroci, in otroci, ki so povsem izčrpani in sestradani. Težko je pojasniti igro predšolskih in šolskih otrok, ki se po končanem pouku začnejo igrati in se igrajo ure in ure. Sprašujemo se, koliko energije otrok porabi pri izredno umirjeni domišljijiški igri in od kod dobi potrebno energijo (Horvat in Magajna, 1987).

TEORIJA IGRE KOT OBLIKE AKTIVNEGA POČITKA: Ta teorija temelji na fiziološki osnovi. Ob igralnih aktivnostih naj bi se sproščale, obnavljale in vzpostavljale sveže sile v organizmu. Ta teorija velja za odrasle. Otroci se v igro živijo, zato igro pri otrocih štejemo kot enakovredno z aktivnostjo odraslih.

V drugo skupino teorij spadata teorija Karla Grossa in biologistična teorija psihologa Stanleya Halla

TEORIJA K. GROSSA temelji na bioloških podmenah. Smisel igre pri živalih in človeku vidi v njihovi prihodnosti. Po njegovi teoriji je igrav naprej določena in omogoča vadbo prirojenih instinktov. To pojasnjuje s stopnjo živih bitij. Na čim višji stopnji je živo bitje, tem dlje traja obdobje otroštva, ker je zato potrebna tem daljša vaja za samostojno življenje. Bistvo igre vidi v pripravi na kasnejše življenje. Otrok je od rojstva naprej družbeno bitje in večina otroških iger je skupinskih. Torej igra ni samo biološki, ampak tudi socialni pojav. V tej teoriji pa je sporna predvsem trditev, da je igra namenjena prihodnosti. Igra izhaja iz otrokove sedanosti in je namenjena prvenstveno tej sedanosti (Horvat in Magajna, 1987).

Po K. Grossu igra doseže dvojen učinek:

Dopolnjuje nedodelane sposobnosti, da postanejo enako vredne izdelanim sposobnostim, nagonom. Dviga podedovane sposobnosti na višnjo stopnjo. Z igro si otrok pridobi nujno potrebne naravne sposobnosti. S pomočjo čutov dojema zunanji svet, obvladovanje lastnih gibov, izraža se s pomočjo govornice (Kuret, 1959).

TEORIJA Stanleya Halla kot začetnika otroške psihologije pa pravi, da otrok z igro gradi na biologističnih osnovah, le da ni usmerjen v prihodnost, temveč izhaja iz preteklosti. Hall meni, da se skozi igro ponovi celoten zgodovinski razvoj človeka. Prav tako kot to velja za telesni razvoj v prenatalnem obdobju. Njegovim pogledom na igro so že kmalu nasprotovali empirični dokazi in teoretične študije (Horvat in Magajna, 1987)

- V tretjo skupino teorija spada psihoanalitična teorija

TEORIJA- PSIHOANALITIČNI VIDIK RAZLAGE IGRE

To so igre, ki so nastale pod vplivom psihoanalitičnega koncepta duševnega razvoja posameznika. Otrokovi igri se v teh teorijah pripisuje simbolična vrednost in vedenje otroka v igri se skuša razvozlati prek simboličnih dimenzij. Vse igralne aktivnosti še zdaleč nimajo simboličnega pomena in tudi njihove simbolične vrednosti ne moremo reducirati na posamezne ključne postavke posameznih psihoanalitičnih šol. *S. Freud*: V igri so maskirane potlačene seksualno-erotične želje. *A. Adler*: V igri otrok potlači občutek manjvrednosti in igra mu daje občutek lastne moči (Horvat in Magajna, 1987).

Vigotski pa meni, da je otrokova igra praktična domišljija ali domišljija v dejstvih. Da tako lahko otrok izrazi svoja čustva in oceni socialne izkušnje ter odnos do družbe, v kateri živi. Pravi da je igra ena od stopenj v razvoju, da motiv za igro ni v intelektualna radovednost, ampak čustveni konflikti, ki se pojavijo ko otrok ne more zadovoljiti svojih želja (Horvat in Magajna, 1987).

Vigotski piše: »Ko opazujemo primitivnega človeka, vidimo, da se otroci v igri dejansko pripravljajo na prihodnjo poklicno dejavnost – za lov, za prepoznavanje življenjskih sledov, za vojskovanje. Igra civiliziranega otroka je tudi usmerjena na prihodnjo dejavnost, vendar na dejavnost, ki je po naravi v glavnem družbena. Otrok opazuje dejavnost odraslih ljudi, ki ga okrožajo, jih posnema in prenaša v igro. V njej obvlada temeljne družbene odnose in hodi v šolo svojega prihodnjega socialnega razvoja « (Košček, 1992, str. 89-90).

K. Böhler poudarja, da otrok pri igri uporablja razne gibe, jih ponavlja spet in spet, in ga igra tako rekoč ne utruje. Pri drugih opravilih, ki ga takšno ugodje ne spremlja, ni tako vztrajen (Kuret, 1959).

Danes pa sta v ospredju dve teoriji.

KOGNITIVNA TEORIJA otroške igre. Za to teorijo je značilno, da obravnava igro kot specifično spoznavno aktivnost. Ta aktivnost je odločilna pri razvoju simboličnih funkcij. Prvi je navedel teoretični pristop v kognitivnih teorijah J. Piaget.

J. Piaget razlaga igro v razvoju kognitivnih sposobnosti. Po njegovem vplivajo isti dejavniki na intelektualni razvoj in razvoj igre. Igra spremlja intelektualni razvoj in kaže njegove glavne faze ter njihove značilnosti.

Piaget pravi, da s pomočjo simbolov spoznavamo in si predstavljamo realnost. Igra pa je prav tista dejavnost, v kateri nastajajo sistemi simbolov. Z razvojem postaja igra vse bolj predelana in organizirana.

Najbolj pa kritizirajo stališče, ki ga je postavil J. Piaget, da je igra nekakšno spreminjanje in podrejanje stvarnosti lastnemu jeziku. Piaget je raziskoval predvsem zvezo med razvojem igre in strukturo mišljenja. Veliko je prispeval tudi k boljšemu poznavanju igre

RAZVOJNI IN KOGNITIVNI VIDIK igre se prepletata pri sodobnih sovjetskih psihologih, ki proučujejo igro z razvojnega vidika. Razvili so stališče, da je duševni razvoj zelo odvisen od pogojev in narave dejavnosti, ki jo posameznik opravlja na določeni razvojni stopnji. Ta aktivnost je usmerjena v zadovoljevanje njegovih potreb. V vodilni aktivnosti se razvijajo in oblikujejo posamezni duševni procesi. Vodilna aktivnost je tista, od katere so odvisne spremembe, ki so razvidne v razvoju otrokove osebnosti (Horvat in Magajna, 1987).

3.4 LASTNOSTI IGRE

Ni dvoma, da je igra koristna za otroka, ne glede na teoretična mnenja. Precej vpliva na otrokovo telesno rast, na razvoj njegove inteligence, na pridobivanje izkušenj in znanja, na otrokovo čustveno življenje in na njegov razvoj v družbeno bitje. Kadar se otrok igra, vadi in si krepi mišice, živčevje, pridobiva razne spretnosti, spoznava svoje zmožnosti. V igri spoznava tudi okolje in pravila v njem.

Bistvo igre je v:

- dominantnosti sredstev nad ciljem
- manjšanju tveganj pred neuspehom
- začasni odsotnosti frustracije pri igralcu
- nudenju svobode
- prostovoljni udeležbi (Horvat in Magajna, 1987, str.88).

Na podlagi pridobljenih izkušenj otrok ustvarja pojme, uči se misliti, sklepati, se znajti v okolju, reševati probleme, ki jih srečuje. V igri spoznava vrstnike, se uči in spoznava medčloveške odnose. Pri tem bo dosegel večje iznajdljivosti v družbi, na primer strpnost, obzirnost, tovarištvo, občutek za sodelovanje ipd. Otroci se imajo v igri priložnost naučiti tudi tega, kaj pomeni poštenost med ljudmi, kakšno vrednost ima resnicoljubnost ali kako se kaže resničen pogum. Otrok pridobiva v igri z vrstniki navade pozitivnega vedenja, ki jih ne bi pridobil, če bi bil v družbi samo odraslih ljudi.

Otrok v igri posnema vzorce okolja, v katerem živi. Kadar se igra, se vživlja v razne življenjske vloge, ki jih opaža pri odraslih osebah okrog sebe. Hkrati doživlja v igračah osebe, ki so mu blizu. Oblikuje in z igro kaže stališča do ljudi okrog sebe, kaže čustva do njih, bodisi pozitivna bodisi negativna. Prikazuje razne človeške občutke in medsebojne odnose, na primer ljubezen in sovraštvo, naklonjenost in odpor, zaupanje in strah.

Zato igra včasih pomaga otroku, da se znebi tesnobe, bojazni, nezaupanja in drugih negativnih čustev do okolja. S tem namenom otroški psihoterapevti uporabljajo igro, ko zdravijo otroka od nevroz, ki so posledica čustvenih konfliktov v njem (Košiček, 1992).

»Igra je torej vir otrokovega vsestranskega, četudi nezavednega učenja. Igra ni le človekova potreba. Igrajo se tudi živalski mladiči: igrajo se tem dlje, čim več sposobnosti imajo za učenje, to je čim bolj je razvita vrsta, ki ji pripadajo. Človek je živo bitje z najbolj razvitimi možgani. Zato se njegovi potomci največ časa razvijajo in igrajo« (Košiček, 1992, str. 91).

Ker je igra pomembna dejavnost v razvoju vsakega otroka, je koristno, da vzgojitelj poznajo njene zakone. Eden izmed zakonov igre je ta, da se majhen otrok le kratek čas ukvarja z neko igro. Čim manj časa, čim mlajši je. Vendar ga privlači več različnih iger in igrač. Medtem, ko raste otrok omejuje število iger, ki ga zanimajo, vendar se dalj časa ukvarja z isto igračo. Starejši otrok vedno bolj daje pozornost igri, ki mu je posebej všeč. Poleg tega postaja v igri čedalje bolj zahteven glede pogojev, ki morajo biti izpolnjeni, da bi bil zadovoljen z igro. Drugo pomembno pravilo otroške igre je to, da se z otrokovo rastjo spreminja tudi vsebina njegove igre. Od dojenčkove starostne dobe do začetka šolanja se zaporedoma pojavijo v otrokovem razvoju tri vrste igranja. Začne se s prostim ali spontanim igranjem, potem sledi posnemovalno igranje ali imitativna igra in na koncu ustvarjalna ali konstruktivna igra (Košiček, 1992).

Aktivnost, ki jo imenujemo igra, je težko ločiti od vsakdanje aktivnosti otrok. Če vprašamo otroka pri starosti od dveh do treh let, ki se igra s kockami, kaj bo zgradil, na naše vprašanje ne bo znal odgovoriti, ali pa bo odgovoril, da ne bo nič sestavil. Če ga bomo vprašali po tem, kaj dela, bo zlahka odgovoril, da se igra. V čisti igri so pomembna sredstva in aktivnosti z njimi, cilj pa je za otroka nepomemben. S temi dejstvi si lažje razlagamo aktivnosti štiriletnega otroka, ki dobre pol ure sestavlja stolp iz kock. Potem, ko konča z sestavljanjem, si stolp ogleda in ga z velikim zadovoljstvom podre.

Prava igralna aktivnost je tista, ki otroku nudi veliko svobode. V igri je izvedljivo vse, česar včasih ne more storiti ali pa zaradi socialnega okolja ne sme storiti. V igri se lahko z navadno kartonasto škatlo popeljemo na luno, povozimo policaja, ki nas je okregal ker smo se vozili po cesti s kolesom.

Svoboda je zelo pomembna, ker se preko nje izognemo neuspehom. Prav zaradi tega je igra postala vzgojna metoda. Preko igre se otrok uči aktivnosti, ki jih uporablja v vsakdanjem življenju. Neuspeh v igri ne pride do izraza. Igra je tudi dejavnik, ki lahko celo odpravi frustracije pri otrocih. To se kaže pri otrocih, ki pri pogovoru z odraslo osebo jecljajo, pri igri z lutko, ko govorijo namesto nje, pa govorijo brez vseh napak. Prav zaradi tega se igra pogosto uporablja v psihologiji in psihiatriji pri odkrivanju vzrokov za različne motnje v otrokovem duševnem delovanju. Klinični psihologi pa moč igre uporabljajo še za reševanje otrokovih konfliktov in za premagovanje stisk in težav, ki jih doživljajo (Horvat in Magajna, 1987).

3.5 DEJAVNIKI PRI IGRI

Razlike v igri nastajajo med otroki v istem socialno-kulturnem okolju. Odvisne so od načina igranja otrok, koliko časa porabijo za igro in kašna je vsebina njihovih iger. Dejavniki, ki vplivajo na igro, so različni in praviloma jih deluje več hkrati. Velikokrat težko ugotovimo, kateri dejavnik je glavni ali prevladujoč. Pri pojasnjevanju vrste dejavnosti ne smemo poudarjati le enega dejavnika, ki vpliva na igro. Vedno sodeluje več dejavnikov v posebnih medsebojnih zvezah.

Dejavniki po psihologinji E. Hurlocka;

ZDRAVSTVENO STANJE

Znano je da se zdravi otroci igrajo več kot bolni in pogosto bolni otroci. To je najpomembnejše pri organiziranju okolja za pogosto bolne otroke in tiste, ki so zaradi različnih razlogov pogosto v bolnišnici.

GIBALNI RAZVOJ

Otroci, ki so bolj gibalno razviti, se igrajo veliko več časa kot tisti ki imajo težave z motoričnimi spretnostmi. Gibalno bolj razvit otrok ima posledično večje možnosti za udeleževanje v različnih igralnih aktivnostih.

INTELEKTUALNA RAZVITOST

Že v prvem letu življenja se opazi intelektualna razvitost otrok. Tisti otroci, ki se intelektualno hitreje razvijajo, so v ospredju v igralnih aktivnostih. V kasnejših stopnjah so razlike še večje. Tukaj govorimo o nadarjenosti otrok. Razlike med manj in bolj nadarjenimi otroci se vidijo v izboru igrač in igralnega materiala, ki ga otrok izbere, in v izboru iger. Bolj nadarjeni otroci posegajo po igralnem materialu, ki omogoča ustvarjalno igro, in se veliko pogosteje igrajo individualno kot pa skupinsko.

SPOL

Sprva ne obstajajo posebej izrazite razlike med spoloma. Kasneje pa se razlike pojavijo s stereotipi o ženski in moški vlogi iz kulturnega in socialnega okolja.

TRADICIJA

Vsaka kultura ima svoje tradicije, ki se preko vsakdanjega življenja prenašajo v otrokovo igro. Prav tako otrok z igro ustvarja tradicijo kulture, v kateri živi. To se v igri izraža z delitvijo nalog z ozirom na moške in ženske.

LETNI ČASI

Ta dejavnik vpliva predvsem na vsebino iger, zaradi podnebnih razmer se igra prilagaja letnim časom.

OKOLJE

Okolje je zunanji dejavnik, k lahko zelo spodbuja ali zavira spontanost igre, obseg in vsebino otrokove igralne aktivnosti. Mestni otroci imajo povsem drugačne okoliščine za igro kot podeželski. To se opazi, če analiziramo igro enih in drugih. Razlike najdemo že med otroki v istem okolju, ki imajo različne materialne možnosti.

DRUŽBENO EKONOMSKI STATUS DRUŽINE

Razlike se kažejo s starostjo otrok, ko se začnejo zavedati statusa družine in materialnih zmožnosti. Problem nastane, ko se otrok ne more vključiti v igro otrok, ki imajo npr. kolesa, sam pa ga nima.

KOLIČINA PROSTEGA ČASA

To se pozna pozneje, ko otroci vstopijo v šolo in imajo manj prostega časa. Večino časa morajo posvetiti učenju pa tudi pomagati pri domačih opravilih.

IGRAČE IN DRUGA SREDSTA ZA IGRO

Igrače so pomemben dejavnik, ki vpliva na vrsto in obseg igre. Tukaj ne igra vloge le to da otroci določenih igrač nimajo, temveč tudi to, da so nekatere neprimerne ali neustrezne glede na razvojne potrebe in zmožnosti. Nekateri otroci, pa so tudi prenasičeni z najrazličnejšimi igračami, ki jih neprestano menjujejo, ker iščejo nekaj, česar jim ne more dati noben drag material. Takšni otroci so prikrajšani za socialne stike in čustveno toplino (Horvat in Magajna, 1987).

4 POMEN IGRE ZA OTROKOV RAZVOJ

4.1 POMEN IGRE ZA RAZVOJ OTROKOVE OSEBNOSTI

Vzgojitelji, ki so zastopali stališče, da je treba otroško igro nenehno spodbujati in usmerjati, so šli predaleč in so sami vnaprej določevali do posameznih nadrobnosti otrokovo dejavnost v igri. Pri tem so bili prepričani, da s takim ravnanjem odpravljajo nepotrebno igračkanje v otroški igri ter vanjo vnašajo koristne izobrazbene in vzgojne smotre. V resnici je seveda tako, da igra, če jo nenehno določajo in usmerjajo odrasli, na otroka negativno deluje, ker zavira njegovo ustvarjalno domišljijo, lastno iniciativnost ter samostojnost. Kakor vidimo, taka igra ne sprošča otrokove osebnosti in njenih sil, ne daje otroku poleta in zadovoljstva, ter zato nima nanj blagodejnega učinka.

S kritiko stališč, ki odobravajo skrajnen in pretiran poseg odraslih v otrokovo igralno dejavnost, še ni rečeno, da je pravilno drugo stališče, češ, otrok naj bo v igri popolnoma prepuščen samemu sebi, odrasli naj se ne vmešavajo v otroško igro. Praksa je pokazala, da je tudi tako stališče zgrešeno. Dogaja se, zlasti pri manjših otrocih, da imajo veliko željo po igri, vendar si ne znajo pomagati niti pri iskanju sredstev niti pri uporabi teh sredstev. V takih primerih je pomoč odraslih koristna. Njihova naloga je v tem, da pomagajo, če drugače ne gre. Ni pa prav, če gredo v pomoči predaleč; v takih primerih otroci izgubijo iniciativnost, izvirnost in samostojnost. Tiste zamisli, ki so jih sami zmožni uresničiti, je prav, da jih odrasli prepuste njim, naj se le potrudijo, kolikor morejo. Če je igra otrok izključno enostranska je prav, če odrasli skušajo s primerno spodbudo ali z drugim igralnim sredstvom zbuditi otrokom zamisel in veselje za druge oblike iger. S tem omogočimo otroku vsestranski razvoj.

Če prepustimo otroke popolnoma svobodne v igri, najdemo tudi primere igralne dejavnosti, v katerih pride do prikazovanja in posnemanja negativnih odnosov iz življenja. Tudi v takih primerih je poseg odraslih upravičen. Poseg navadno ni tako preprost, kajti z enostavno prepovedjo take igre kaj malo storimo. Igra postane prav zaradi prepovedi še privlačnejša.

Najboljša oblika posega v tako igro je psihološko primerna preusmeritev v druge igre, ki nimajo takih slabosti in so hkrati privlačne in primerne razvojnim zmogljivostim.

Prav tako je posredovanje odraslih potrebno, če otroci v skupini zapostavljajo določenega otroka, ga odklanjajo pri igri, ali pa mu dodeljujejo take vloge, ki jih nobeden ne mara prevzeti.

Kakor vidimo, se z igro razvijajo otrokove funkcije in sposobnosti; razen tega si otrok v igri tudi pridobiva izkušnje. Pravzaprav ne moremo strogo ločiti vplivov igralne dejavnosti na eni strani na razvijanje otrokovih sposobnosti, emocij, osebnih lastnosti in na utrjevanje motivov za ravnanje, na drugi strani pa vpliv igralnih dejavnosti na pridobivanje izkustva. Dejansko otrok v igri hkrati razvija svoje funkcije v najširšem smislu besede ter hkrati pridobiva tudi nova izkustva. Ti procesi so v celotnem delovanju otrokove psihe medsebojno povezani in vplivajo drug na drugega (Toličič, 1961).

Ne smemo prezreti vpliva igre na razvoj otrokove domišljije. Otrokova domišljija omogoča izvirnost s tem, da povezuje v igri dejavnosti in lastnosti, ki v resnici niso povezane. S tako igro otrok prav posebno spodbuja in razvija domišljijo ter se tako v skladu s svojimi željami in potrebami tudi osebno izživlja.

Značilno za ustvarjalne igre je, da otrok ne daje stvari skupaj po principu poskušanja, ampak ima predstavo o cilju svoje dejavnosti ter s tega vidika usmerja svojo dejavnost. Pri nastajanju takih predstavniških slik in tudi pri njihovi izvedbi se nenehno zrcali poleg delovanja drugih funkcij zlasti delovanje otrokove ustvarjalne domišljije.

Pravilno organizirane igre z resničnim materialom pomagajo razvijati visoko delovno sposobnost in kulturo. Pri otrocih se razvije ustvarjalna otroška domišljija. Igre z resničnim materialom in ustvarjalne igre razvijejo pri otroku prostorske predstave.

Kakor koli analiziramo otrokovo dejavnost v igri, pridemo do sklepa, da ima igra velik pomen za razvoj vseh otrokovih sposobnosti, vključno tudi inteligentnosti. Hkrati otrok v igri tudi sprošča in razvija svoja čustva s tem, ko doživlja neki odnos do raznih dejavnosti, vsebin ter soigralcev.

Otrok v igri vadi obvladovanje samega sebe in mora hkrati upoštevati druge člane skupine in se včasih tudi podrediti. S tem se usposablja za socialno življenje, brez katerega si ne moremo zamisliti sodobne družbe (Klemen, 2009).

Otrokova domišljija omogoča izvirnost s tem, da povezuje v igri dejavnosti in lastnosti, ki v resnici niso povezane. S tako igro otrok prav posebno spodbuja in razvija domišljijo ter se tako v skladu s svojimi željami in potrebami tudi osebno izživlja. Njegove moči so še šibke, duševna zmogljivost je še majhna, zato se otrok še ne more udeleževati življenja odraslih, ki ga stalno opaža okoli sebe, Izpolnitev tudi takih želja omogoča otroku domišljija, ki deluje na obliko in vsebino igralne dejavnosti.

Na razvoj otrokove ustvarjalne domišljije v veliki meri vplivajo zlasti ustvarjalne igre, katerih začetke opazimo pri otrocih že v tretjem življenjskem letu, zlasti pa pridejo vsestransko do izraza v šestem življenjskem letu. Značilno za ustvarjalne igre je, da otrok ne daje stvari skupaj po principu poskušanja, ampak ima predstavo sliko o cilju svoje dejavnosti ter s tega vidika usmerja svojo dejavnost. Pri nastajanju takih predstavniških slik in tudi pri njihovi izvedbi se nenehno zrcali poleg delovanja drugih funkcij zlasti delovanja otrokove ustvarjalne domišljije (Toličič, 1961).

4.2 POMEN IGRE ZA DUŠEVNI RAZVOJ

»Če se otrok ne želi igrati, je to navadno znak za težave v njegovem telesnem in duševnem razvoju« (Juvan, 2007)

Če otroka večkrat opazujemo v prosti igri, lahko na osnovi sestavljenosti njegove igralne dejavnosti sklepamo na stopnjo njegovega duševnega razvoja. Razumljivo je, da je tako predvidevanje le približno, vendar nam zadostuje, da ugotovimo, ali otrok v duševnem razvoju zaostaja ali prehiteva. Tak način ugotavljanja je uporaben vzgojiteljicam in vzgojno-varstvenim ustanovam. Na duševni razvoj prav tako lahko vplivajo tudi vzgojiteljice.

Če ne omogočimo otroku, da bi se svoji starosti primerno igral, se kmalu vidijo škodljive posledice v nadaljnjem razvoju. S tem pa ni oviran samo razvoj otrokovih sposobnosti, temveč njegov celotni osebni razvoj. Taki otroci postanejo čustveno preobčutljivi. To kažejo z izbruhi hitre razburljivosti, z agresivnostjo, pri delu se težko zberejo in se ne počutijo srečne. Če se otrok ne želi igrati, je to navadno znak za težave v njegovem telesnem in duševnem razvoju.

V duševnem razvoju so precej prikrajšani tisti otroci, ki jim starši ne dajo priložnosti za igro. To se dogaja predvsem v družinah, kjer starši otroka prehitro in prekomerno zaposlijo z različnimi opravili. Nekateri starši se za tako ravnanje opravičujejo z razlogi, da je treba otroka seznaniti z delom, s problemi in težavami v življenju, da se bo bolje znašel. Dejstvo pa je, da tudi starejši otrok mora zraven dela in šole še vedno imeti čas za igro.

Izkušnje so pokazale, da so odpornejši in bolj osebno uravnovešeni otroci, ki so se v otroških letih ustrezno razživel v igri. Zdrav duševni razvoj je nujen pogoj za uspešno premagovanje naporov in težav v življenju (Marjanovič in Zupančič, 2001).

Pri igri je otrok udeležen s svojo celotno osebnostjo. Pri igrah ne gre samo za mehanično posnemanje, ampak za otrokovo udejstvovanje, pri katerem se uveljavlja njegova osebnost.

Ker daje igra učinkovito pobudo za otrokov duševni razvoj, ni priporočljivo, da bi mu vsiljevali igre, ki so za tak razvoj neustrezne ali igre, ki celo prenapenjajo njegove psihične sile.

Otrok se mora v igri čutiti sproščenega, svobodnega, kajti le svobodna igralna dejavnost pripravlja otroku veselje in mora pospeševati njegov duševni razvoj.

Igra pospešuje otrokove intelektualne funkcije, predstavljalnost in domišljijo in predvsem ugodno vpliva tudi na razvoj njegovih socialnih emocij. V družabni igri se otrok uči obvladati svoje želje, ko se mora ozirati na druge osebe, ki z njim sodelujejo v igri. Tako se izkaže igra kot primerno sredstvo za vzgojo otrokovega moralnega značaja (Klemen, 2009).

5 VRSTE OTROŠKE IGRE

5.1 VRSTE IGRALNE AKTIVNOSTI

Otroška igra ima svoje značilnosti in v primerjavi z drugimi dejavnostmi tudi svoje specifičnosti, ki se s starostjo in z razvojem spreminjajo. Tudi klasifikacije iger se med avtorji in avtoricami delno razlikujejo. Razlike so predvsem v samem številu vrst iger ali so v skupinah in podskupinah, pa tudi v poimenovanju in vsebinskih razlagah.

Po Toličiču delimo igre po vsebini na štiri vrste.

- a) Funkcijska: prijemanje, metanje, tek, tipanje, vzpenjanje. (motorične aktivnosti)
- b) Domišljajska: vključuje različne simbolne dejavnosti, vključno z igro vlog.
- c) Dojemalna: poslušanje pravljic, opazovanje, posnemanje, gledanje televizije, branje,..
- d) Ustvarjalna: pisanje, risanje, oblikovanje, gradnja, pripovedovanje,.

Ta klasifikacije je zanimiva, ker vključuje dojemalno igro, ki je pri drugih avtorjih in avtoricah ne zasledimo (Marjanovič in Kavčič, 2005).

5.1.1 Funkcijska igra

Pri funkcijski igri gre za ponavljajoče se gibe mišic s predmeti ali brez njih. Ti gibi temeljijo na potrebi po gibanju otrokovega telesa. Pojavlja se tudi posnemanje in ponavljanje glasov in s tem dobi otrok osnovo za jezikovno artikulacijo. Funkcijska igra je tudi tekanje, skakanje, nalaganje in podiranje ter rokovanje s predmeti.

Pri funkcijski igri je pomembno, da otrok preizkuša svoje gibalne sposobnosti in ima pri tem občutek zadovoljstva. Med tem otrok neposredno manipulira s predmeti in raziskuje njihove zaznavne značilnosti. Zato jo Piaget (1962) imenuje tudi raziskovalna igra.

Nekateri avtorji pa jo imenujejo tudi nesimbolna, predvsem zato, ker so otrokova dejanja vezana na zaznavne značilnosti predmetov. (Marjanovič in Kavčič, 2005).

Težišče funkcijskih iger je v aktivnosti tistih funkcij, ki prav v tem času dozorevajo. Otrok se igra s sposobnostjo pokončnega stanja, hoje, prijemanja s prsti, tako da je palec ločen od ostalih prstov (Horvat in Magajna, 1987)

Rice (1998) jo poimenuje tudi zaznavno gibalna igra, ki jo deli na zaznavno in gibalno. Preko zaznavnih izkušenj otrok spoznava svet okoli sebe, pri gibalni igri pa razvija mišičevje in okostje, pridobiva gibalne spretnosti in koordinacijo.

Že v drugem letu opazimo upad funkcijske igre, ki pa se skozi razvojno višje oblike nadaljuje skozi celotno predšolsko obdobje (Marjanovič in Kavčič, 2005).

5.1.2 Konstrukcijska igra

Za konstrukcijsko igro je značilno, da otrok uporablja predmete ali materiale, da bi iz njih nekaj naredil, sestavil ali ustvaril. Pri konstrukcijski igri je značilno, da si je otrok že sposoben določene stvari predstavljati in zamisliti temo potek svoje igre. Konstrukcijsko igro lahko delno primerjamo tudi z ustvarjalno igro.

Bistvena sprememba, ki se pojavlja z otrokovim razvojem in s starostjo, je načrtovanje v konstrukcijski igri. To načrtovanje je vezano na tak ali drugačen namen in cilj. Prva konstrukcijska igra se pojavi že ob koncu prvega leta. Z leti postaja ta oblika igre vedno pogostejša in celovitejša. Otrok začne najprej graditi in zgradi konstrukcijo, ki jo šele nato poimenuje. Pri starejšem predšolskem otroku je to v obratni smeri. Starejši predšolski otrok najprej pove, kaj bo zgradil, in pove tudi kako bo gradil. V tem se vidi odraz otrokovih spoznavnih sposobnosti, gibalnih spretnosti, drobnih gibov, koordinacije oči. Otrok igralne materiale najprej sestavi in gradi po metodi poskusov in napak, kasneje pa vedno bolj spoznava načine povezovanja, razporejanja in kombiniranja prvin (Marjanovič in Kavčič, 2005).

5.1.3 Dojemalna igra

Toličič (1961) dojemalno igro opisuje kot poslušanje, opazovanje in branje. Avtorice Zupančič, Gril, Cencić Erpič, Puklek opisujejo naslednje dejavnosti, ki jih označujejo kot dojemalno igro:

- Otrok poimenuje, kar vidi, predmete iz okolice ali pa glasovno opisuje, kar počne. (Gleda slikanico in poimenuje predmete, ki jih prepozna, in govori; »To je muca. Tukaj so copatki.«)
- Otrok sledi navodilom in počne to, kar mu nekdo govori in odgovarja na vprašanja (Otroku rečeš, da je punčka zaspana in naj jo da spat, in otrok jo položi v posteljico.)
- Otrok daje navodila, v igro vključi še drugega otroka in mu da navodila. (»Jaz bom zgradil avto, ti pa naredi cesto.«)
- Otrok dojema reakcije, kar pomeni, da razume odnose med predmeti, ki jih uporablja v igralnem kontekstu. (Skodelico postavi na pripadajoč krožniček.)

Posamezni primeri dojemalne igre se pojavijo že pri šestmesečnem dojenčku, pogosteje pa v drugi polovici prvega leta. Takrat so prisotne tudi igralne dejavnosti, ki sodijo v podskupino poimenovanje ter dojemanje reakcij. Starostni poraz dojemalne igre kaže v:

- dojemanju odnosov in na razvoj mišljenja,
- razvoju govora in besedne komunikacije.(otrok poimenuje, kar vidi, daje navodila in jim sledi),
- socialnem razvoju (prilagajanje lastne dejavnosti soigralčevi: sledi pobudam, soigralca, odgovarja na njegova vprašanja,
- v zavedanju lastnih dejanj na soigralca (daje navodila in sprašuje),
- v usklajevanju dejavnosti z igračami s socialnim kontekstom

(po Zupančič in dr., 1999, Marjanovič in Kavčič, 2005).

5.1.4 Simbolna igra

Z simbolno igro je značilna opredelitev s prvinami, ki so le miselno prisotne. Otrok v igri posnema neko dejanje, predmet, osebo, pojav iz realnega ali domišljjskega sveta. V igri uporablja simbole, ki nosijo neki pomen, in uporablja predmete v določene namene. Otrok lahko simbolno aktivnost usmerja nase, na igračo ali na druge ljudi, ali pa ne umišljeno.

To so lahko npr. igre vlog, v katerih se otrok pretvarja (»se dela, da...«) oz. se postavlja v vloge različnih oseb ali živali (mamica, ki hrani punčko; zdravnik, ki pregleduje bolnika; pes, ki hodi po vseh štirih in laja...). V domišljiji svobodno spreminja tako vloge sebe in svojih soigralcev, kot tudi pomen predmetov (npr. škatla je lahko ladja, avto, postelja, če jo obrnemo, pa postane miza...). Pri tem posnema osebe ali živali iz realnega življenja, a njihove vloge kombinira na svojstven način in jim dodaja tudi domišljjske elemente. Ta oblika igre zrcali otrokova izkustva, želje, pa tudi stiske in napetosti, ki jih sprosti prek igre. (Marjanovič in Kavčič, 2005).

Prve oblike simbolne igre so vezane na otrokovo lastno telo, zato jih imenujemo tudi avtosimbolne igre (npr.: otrok e pretvarja, »kot da« se hrani z žlico). Kasneje se igralne dejavnosti usmerjajo na predmete iz otrokovega okolja. V razvoju s predmeti je mogoče slediti dvema vrstama zamenjav med predmeti. Npr.: otrok, ki je osvojil shemo česanja, bo v igri česal punčko. V naslednji fazi, ko osvoji shemo česanja punčke, izvaja isto aktivnost s pomočjo substitutivnega predmeta, s paličico, ki mu predstavlja glavnik.

Igralne dejavnosti so na začetni razvojni stopnji dokaj enostavne, kasneje pa otrok že zmore kombinirati dejavnosti in jih povezovati v smiselne celote. Eljkonin (1981) pravi, da poteka razvoj simbolne igre v smeri od konkretnih predmetnih aktivnosti k splošnejši igralni dejavnosti, k igri vlog (Marjanovič Umek in Lešnik Musek, Psihološka obzorja, 25 – 46).

5.1.5 Igre s pravili

Igra s pravili se pojavlja od drugega, tretjega leta starosti naprej. Raziskave kažejo, da pri otrocih starih eno leto ali dve leti ni bilo opaziti pravil, redki primeri pa so se pojavili na začetku tretjega leta starosti. Predvsem pri igrah z zrelejšim partnerjem. Najpogosteje pa jo uporabljajo osnovnošolski otroci, mladoletniki in odrasli.

Otrok se z igro s pravili sreča preko že izdelanih iger, ki so del kulture, v kateri odrašča, in tudi sam pripomore k nastajanju novih iger. C. Hutt igro s pravili povezuje s kooperativnim vedenjem, z igrami slučaja, s tekmovalnim vedenjem, spretnostnimi igrami.

Pri igri s pravili sta dve funkciji, ki sta pomembni za socialne odnose:

- socialna integracija
- socialna diferenciacija

Piaget pa je v okviru igre s pravili proučeval moralni razvoj. Med igre s pravili je uvrščal tudi igre s senzomotoričnimi ali intelektualnimi kombinacijami, v katerih posamezniki tekmujejo in so regulirane s časom, sporazumom ali kodeksom, za katerega imajo vzor v starejših generacijah (Marjanovič in Zupančič, 2005).

5.2 ZNAČILNOSTI IGRE

5.2.1 Igra in razvoj

Igra je odvisna od določene stopnje razvoja posameznika v telesnem in mentalnem razvoju. Razvoj igralnih aktivnosti se vrsti od tistih preprostih do bolj zapletenih oblik. Pri igri ne moremo določiti ne začetka ne konca aktivnosti. Za vsako obdobje so značilne specifične oblike igre in dominantnost določene aktivnosti, ki najbolj zaznamuje določeno stopnjo.

- Igra in igrače

Število igrač, ki jih otrok uporablja pri igri prva tri leta, narašča, nato pa s starostjo upada. Psihologi to pojasnjujejo to kot zunanji razlog in razlog iz narave duševnega razvoja.

- Zunanji razlog pomeni, da ima otrok zaradi pritiska staršev, drugih otrok, šole vse manj časa za igro.
- Razlog iz narave duševnega razvoja pa otroku omogoča, da lahko veliko več časa posveti aktivnosti z eno igračo.

K vsemu temu pa pripomore še otrokova miselna sposobnost, ki teži k raznovrstni igri z istim materialom.

- Upadanje števila igrač in čas za igro

S starostjo upada čas, ki ga otrok preživi pri igri. Vzroki za to so isti kot vzroki za upadanje igrač. Malo večjo vlogo imajo zunanji pritiski, v ospredju so starši. Tukaj gre predvsem za preusmerjanje otroka k drugim aktivnostim, ki jih opisujemo že kot delo ali šolsko učenje. Nasprotno od stalnega upadanja časa za igro pa narašča čas, ki je namenjen specifičnim aktivnostim. Mali otrok zaradi slabe koncentracije zdrži malo časa pri isti igralni aktivnosti (od 2. do 5. leta starosti).

- Spontanost pri igri

Igra mlajših otrok je bolj spontana in neformalna. Z razvojem postane bolj formalna in v adolescenci spontanost izginja. S starostjo upada tudi delež telesne aktivnosti pri igri. Pri malem otroku večji del prevladuje fizična aktivnost, ki se sčasoma zmanjšuje. Določeni del aktivnosti pa se je prenesel tudi s telesnega na notranjo miselno raven.

5.2.2 Gibalne aktivnosti v igri

Funkcijska igra

Prevladuje v prvih dveh letih in nato začne upadati. Primer funkcijske igre je zelo lepo razviden pri 5- mesečnem otroku, ki se igra z ropotuljico. Kasneje sledi vse več motoričnih aktivnosti, ki so vedno bolj zahtevnejše, kot so tek, lovljenje, ravnotežje, preskakovanje ovir, metanje in lovljenje žoge.

Raziskovalna ali eksplorativna igra

V tej fazi je otrok zelo radoveden in za vsako stvar postavlja vprašanja: »Kaj je to?, Zakaj je tako?...«

Konstruktivna igra

Ta pa je razvidna, ko otrok preizkuša lastnosti različnih predmetov. Iz različnih preprostih elementov gradi nove predmete. Ustvarja z lego kockami, iz lesenih kock zgradi stolp itd.

Didaktične igre

Se pojavijo z večanjem stopnje duševnega razvoja. Otrok za čne predmete nizati po določenih kriterijih Razvršča jih glede na značilnosti, jih prepozna s čustvi in jih nato poimenuje.

Domišljjske igre

Niso več posamične aktivnosti, ampak se pojavljajo sestavljene igralne aktivnosti. Otrok že sam sestavlja govor za dramsko igro. Pri tem je govor glavna sestavina igre.

Igre vlog

Ta je po mnenju psihologa Eljkonjina edina prava oblika igralne aktivnosti. Igre z vlogami imajo neprecenljivo vrednost za otrokov socialno-čustveni razvoj. Otrok igra različne vloge in s tem spontano razvija svoje izkušnje.

5.2.3 Odrasli v igri in igra s sovrstniki

Individualna igra

Ta je razvidna pri otrocih do drugega leta. Otroci težijo k temu, da se v njihovo igro vključi odrasla oseba kot igralni partner.

Vzporedna igra

Prevladuje med drugim in tretjim letom. Do vzporedne igre pride takrat, ko je v istem prostoru več otrok, ki se igrajo vsak po svoje. Do medsebojnih odnosov pride le v primeru, če je več otrok zainteresiranih za igranje v istem kotičku ali celo za isto igračo.

Igra v manjših skupinah

Ta se pojavi po tretjem letu, ko pride do večjega zanimanja za igro z drugimi otroki. Mlajši predšolski otroci se že radi igrajo v manjših skupinah. Te skupine se praviloma spreminjajo. V začetku so take oblike iger časovno zelo kratke, ker hitro pride do konfliktov med otroki. Kasneje pa lahko prebijejo več časa skupaj, ne da bi prišlo do spornih situacij (Marjanovič in Zupančič, 2005).

5.3. ZNAČILNOSTI IGRE STAREJŠEGA PREDŠOLSKEGA OTROKA

S starostjo se kvaliteta igre izboljšuje. Igra postane vse bolj sestavljena in raznovrstna. V igralni aktivnosti se pojavljajo že velike razlike zaradi različnih dejavnikov. Pojavljajo se tudi napredki pri vsebinski vrsti igralne aktivnosti.

5.3.1 Porast skupinske igre

Pri mlajšem predšolskem otroku prihaja vse bolj v ospredje igra v skupini na račun individualne igre. Povečuje se tudi število igralcev v skupini. Najizrazitejša pa je še vedno tista igra, ki je omejena na manjše število igralcev. Otroci najraje izbirajo za soigralce svoje vrstnike, iste starosti istega ali različnega spola. V primerjavi z mlajšimi za igro ne izberejo starejše osebe ali pa se to zgodi zelo redko. Socialna udeležba otrok je odvisna od tega, v kakšnih razmerah poteka igra in v kakšnih razmerah živijo otroci.

5.3.2 Gibalne igre in športna aktivnost

Športne dejavnosti

To so razne oblike funkcijske igre, ki je v obdobju starejšega predšolskega otroka že zelo sestavljena. Mnogi predšolski otroci se v tem obdobju že začnejo načrtno ukvarjati s športnimi dejavnostmi. Na tej stopnji je potrebna pazljivost, da ne pride do prevelikega poudarjanja na doseganju rezultatov.

Dojemalna igra

Tako kot pri mlajšem, je tudi pri starejšem otroku dojemalna igra močno zastopana. Otrok zelo rad posluša pravljice in gleda televizijo. S prekomernim gledanjem televizije obstaja nevarnost, da je zaradi dojemalne igre omejena ustvarjalna igra, saj mediji dušijo otrokovo naravno aktivnost.

Domišljajska igra

Ta pri starejšem predšolskem otroku upade zaradi ustvarjalnih iger. Med domišljajskimi igrami prevladujejo igre z vlogami. Ta oblika igre se uspešno uporablja pri vzgojni dejavnostih v vrtcu.

Ustvarjalne igre

Gre za izrazitejšo vlogo igre, ki predstavlja naravno pot k osnovnim oblikam dela, kot je na primer učenje. Pomen dobijo v šolskem obdobju. Med ustvarjalnimi igrami imajo poseben pomen igre raziskovanja. Otrok s tako obliko iger izraža svojo radovednost. Z različnimi igralnimi materiali in v različnih situacijah prihaja do odgovorov. Pri tej obliki igre je potrebna spodbuda z ustrezno igračo (Marjanovič in Zupančič, 2005).

6 VRSTE IGRANJA

6.1 PROSTO IGRANJE

Opažamo ga pri otroku v prvih dveh letih. Igra se sam, tako da raziskuje svoje telo. S tem si pridobiva temeljne izkušnje o sebi in svojem okolju.

Vzgojiteljice ga ne smejo ovirati v tej vrsti igre. Otrokovo razmetavanje, čečkanje, razstavljanje igrač niso znamenja muhavosti, ampak je to otrokova naravna potreba. Otrok čuti nagonsko pobudo, da spozna vse, kar je okrog njega, dokler tistega ne preizkusi z lastnimi rokami. To pa še ni rečeno, da mu bomo dovolili početi vse, kar hoče. Vedeti pa moramo, da s prekomernimi prepovedmi in omejevanji ne bomo dosegli, da se ne bi dotikal določenih predmetov, kot so televizija, gospodinjske naprave ipd. S prepovedovanjem in z odvrčanjem lahko v otroku vzbudimo še večje zanimanje. Dragocene predmete in nevarne predmete, kot so igle, škarje, noži, je treba umakniti iz otrokovega dosega, s tem pa preprečimo zanimanje zanje. Malčku je nesmiselno razlagati nevarnost, ki mu grozi zaradi kakega predmeta. Šele ko bo sposoben pravilno uporabljati stvar, mu bomo dovolili, da jo uporablja, in ga poučili o nevarnostih. Najbolje je določiti prostor v stanovanju, kjer naj se otrok igra. Tam naj ima popolno svobodo, da se zabava, kakor hoče. Že za dojenčke je treba izbirati primerne predmete. Ropotuljice in razne predmete iz gume in plastike je treba pogosto oprati. Ko se začne plaziti, je zanj zanimiv prav vsak predmet, ki ga lahko poriva in kotali. Nekoristno pa mu je ponuditi igračo, ki jo naviješ in se sama giba. Otrok namreč hoče aktivno uporabljati igračo, jo sam poganjati, ne pa le gledati, kako se giba. Takšna igrača v otroku ne vzbuja zanimanja in kmalu izgubi zanimanje zanjo (Košiček, 1992).

6.2 POSNEMOVALNO IGRANJE

Pojavi se v tretjem letu otrokove starosti. Otrok posnema različna dejanja odraslih. Temu pravimo tudi imitativna igra. V igri aktivira svojo domišljijo in jo projecira v predmete okoli sebe. Otrok pri tem doživlja predmete, s katerimi se igra, kakor da bi imeli drugačne lastnosti, kot jih dejansko imajo. Za nežive predmete ima živa bitja, negibne stvari ima za gibljive. ipd.

V lutki vidi svojega otroka in ravna z njo, kakor da je sposobna jesti, govoriti, spati. To vrsto igre imenujemo personifikacija ali poosebljanje.

Otrok zatem uporablja vsakdanje predmete, kot je stol, in si predstavlja, da sedi na avtomobilu. Miza tako postane hiša. Otrok pogosto v igri posnema situacije, ki jih doživlja doma med družinskimi člani. V igri ponavlja in spreminja svoje doživljanje z ozirom na svoja čustva. Na primer otrok, ki je bil deležen nasilja v družini, je nasilen do predmetov, in zato pretepa lutko. S tem se poistoveti s starši in sebe vidi v lutki. Ali pa tudi nasprotno, v lutki vidi vzgojitelja, ki se mu maščuje zaradi udarcev, ki jih je prejel. Potem bo otrok morda lutko božal. S tem ji bo izkazal nežnost, ki si jo želi doživeti od staršev. To obliko posnemalne igre imenujemo dramatizacija ali uprizarjanje. Otrok se igra šole. V prvih dveh letih se ne zanima za svoje vrstnike in se raje igra sam. Pozneje začne iskati vrstnike za igro. V začetku ima še težave pri navezovanju stikov. Vrstnika hoče meti ob sebi, vendar se nato igra zraven njega raje kot z njim. Čeprav je več otrok skupaj, se vsak igra s svojo igračo in ne sodelujejo med seboj. Postopoma se vključijo v skupno dejavnost, ko se otroška igra razvije do uprizarjanja. Tedaj otrok čuti potrebo, da vključi v igro še kakšnega »igralca« v prizor, ki ga režira in igra.

Vzgojiteljeva naloga je, da ponudi otroku raznolik material za igro, a ga lahko otrok spreminja po mili volji in naredi iz njega, kar koli si zamisli. S tem mu omogočimo, da se igra čim bolj ustvarjalno, kar je tudi ena izmed najpomembnejših koristi otroške igre. Za otroka v predšolski dobi so najprimernejše igrače predmeti, ki so surovine za njegovo ustvarjalno dejavnost. To so na primer bel papir, obarvan papir, kocke za zlaganje, krpice, škatlice, deščice, glina, pesek ipd. Vse, kar še rabi, so pripomočki za oblikovanje in ustvarjanje, kot so posoda za vodo, lopatica, žoga, majhne lutke, barvni svinčniki, kocke ipd.

Otrok ne daje vrednosti igračam, ki imajo visoke cene v trgovinah. Drage igrače otroku niso koristne. Po navadi se odrasli bolj zabavajo z njimi kot otrok. Takšne igrače so preveč dodelane in v otroku ne vzbujajo domišljije, ker na njih ne more nič spremeniti. Bogato okrašena lutka v hiši zato ne vzbudi zanimanja, otrok ostane do nje pasiven (Košiček, 1992).

6.3 KONSTRUKTIVNO IGRANJE

Pojavi se proti koncu predšolske dobe, ko ima otrok 5, 6 let in se igra čedalje bolj ustvarjalno. To se pravi, da rad sestavlja, gradi razne predmete, zida hišo, šiva oblekce za lutke. Zunanji videz tistega, kar je naredil, postaja čedalje pomembnejši, kaže se občutek za lepoto in vedno bolj je kritičen do svojih izdelkov. Kadar otrok pokaže zanimanje za takšno igro, so mu vzgojitelji dolžni priskrbeti čim več sredstev zanjo. Pri tem je treba upoštevati in izbrati orodje ki je primerno njegovi starosti. To so na primer majhne škarje, šivanke, sukanec, kladivo, sveder, žogica, majhne klešče. Po osmem letu se po navadi nehajo zanimati za takšno igro. Takrat otroci začnejo z dejavnostmi, kot so zbiranje predmetov. Tako veliko otrok že v predšolski dobi začne zbirati razne zamaške, frnikule, škatlice, stekleničke, prtičke. To zbiranje je z leti vztrajnejše in bogatejše po vsebini. Vzgojitelji lahko takšno zbirateljstvo izkoristijo za kaj poučnega. Ob igri lahko otrok preko zbiranja ranih slikic z živalmi in znakm začuti zanimivosti zgodovine, živalskega sveta. V tej starostni dobi se otroci zanimajo tudi za družabne igre. Pri tem se lovijo, igrajo se »skrivalnice« ali »šole«, se žogajo ipd. Poleg tega se začnejo zanimati za otroško tombolo, domino, karte črnega Petra in človek ne jezi se (Košiček, 1992).

7 ODRASLI IN OTROŠKA IGRA

Igra je zabavna. Otroci se v njej močno angažirajo, vendar lahko postane po določenem času ponavljajoča se dejavnost. Dogaja se, da se otroci vključujejo v ene in iste igralne dejavnosti, prevzemajo ene in iste vloge ter enake oblike vedenja. Zato je po mnenju več avtorjev vloga odraslega pri oblikovanju, razvoju in poteku otrokove igre ključna. Odrasli lahko otroka spodbudi, usmerja in vodi k razvojno višjim in zahtevnejšim ravnem igralnih dejavnosti.

S spodbujanjem mu lahko pomagajo rešiti problem, ki se je pojavil v igri; predlagajo alternative, vzpodbudijo simbolno igro z jasnostjo in izdelanostjo vsebine in vlog; občasno povežejo igro tako, da pomagajo igrati vlogo v simbolni igri.

Vključevanje odraslega v igro pa je odvisno od značilnosti otrok, njihove aktivnosti, situacije in ciljev igralne dejavnosti (Marjanovič Umek in Lešnik Musek, 2005).

Spoznanja o otrokovi igri in njenem razvoju, dinamiki in spodbujanju pa so naslednja:

- Otrok je ustvarjalni v ustvarjalnem okolju in ob ustvarjalnih odraslih (starših, vzgojiteljih, učiteljih)
- V igri so integrirana vsa področja otrokovega razvoja (gibalni, čustveni, socialni, spoznavni, govorni)
- Velikokrat je igra sama sebi zadostna, s poudarkom na procesu, počutju, komunikacijah, divergentnih rešitvah.
- Odrasli imajo pomembno, toda specifično vlogo v otrokovi igri, tako v pripravi kot izbiri igrač in prostora.
- To, kar otroci sami ali skupaj z odraslimi naredijo v igri (dejavnost ali izdelek), ima za vsakega otroka čisto poseben pomen in »ceno« (čustvena bližina, odnosi, pogovori).
- Igra je vpeta v okolje, v katerem otrok živi, v njej se neposredno ali posredno prepletata način in kvaliteta življenja (Marjanovič-Umek, 1998, str. 5).

7.1 VLOGA ODRASLEGA V OTROŠKI IGRI

V tehnološko razvitih družbah ima vključevanje odraslih v otroško igro posebno pomembno vlogo. Odrasli imajo največji pomen v igri najmlajših otrok. Otroci v sodobnih tehnološko razvitih družbah živijo v številčno majhnih družinah in so predvsem v prvih dveh letih življenja pogosto izolirani od drugih ljudi zunaj jedra družine. Najzgodnejše otroštvo je precej drugačno v tradicionalnih kulturah. V teh za otroka zraven mame od rojstva skrbijo in se z njim igrajo drugi odrasli in starejši otroci. Starši se v sodobnih družbah s svojimi najmlajšimi igrajo celo manj kot v prejšnjih družbah. V sodobnih družbah imajo mlajši ter starejši predšolski otroci ustrezno zamenjavo v starejših družinskih članih ter drugih odraslih, s katerimi se starši povezujejo. Otroci namreč dobijo spodbude za svoj razvoj v igri z mentalno razvitejšim partnerjem. V današnji družbi vlogo takšnega partnerja prevzamejo prav starši. Preko staršev otrok dobiva podatke o ljudeh in lastnem delovanju, ki je primerno v posameznih položajih in s posameznimi predmeti. S pomočjo mnenja staršev si tako otrok ustvari lastno mnenje o svetu in delovanju v njem. Roditelj otroku služi tudi kot model za posnemanje dejavnosti, ki jih še sam ne more izvesti. S tem ko analizira predmete in dejavnosti, jih označuje in razvršča, daje otroku vzorce za razumevanje in zaznavanje sveta. Pri tem povečuje tudi verjetnost uspeha pri izvajanju novih dejavnosti z že osvojenimi spretnostmi (Zupančič, 2005).

»Otroku privzgojite zavestno pozornost. Razvijajte še svoje čute, saj se otroci učijo tudi s posnemanjem. Predano prisluhnite glasbi ali ptičjemu petju. Z zaprtimi očmi povohajte jabolko, zavestno zaznavajte dišave ali različice okusov« (Kolb, K in Miltner, F., str. 75, 2005).

7.2 NEPOSREDNO POSEGANJE V IGRO

Odnos odraslih do otroške igre je zelo pomemben. Zelo narobe bi bilo, če odrasli ne bi bili pozorni na igro otrok. Otrok na neki način potrebuje vodstvo in pomoč odraslega. Najprej mu priskrbi primeren prostor, potreben čas za igranje in potrebne pripomočke za igro. Otrok je od odraslega dolžen tudi potrpežljivosti in uvidevnosti.

Odrasli ne smejo biti pozorni na hrup in nered, ki je posledica igre. Otroku morajo na njemu primeren način približati pravila v družbi, ki veljajo tudi v igri. Med opravili, kot so oblačenje in prehranjevanje, se ne sme igrati. Prav tako vsak predmet ne sme postati igrača. Otroka moramo naučiti, da se kljub igri vede dostojno in je pazljiv glede hrupa pri igri, med tem ko nekdo v bližini spi. Če mu to povemo na lep način, mu približamo meje, ki jih določa svet odraslih. Žal je večina staršev takšnih, da otroka ne znajo poučiti ali pa se ne potrudijo, da bi ga vzgojili. S tem otežijo vzgojo otroka. Posledice pa nosijo starši sami, povrh pa še otrok. Tukaj ne gre za vmešavanje v otroško igro. Otroki ki se igra, živi v svojem svetu (Kuret, Niko, 1959).

Posebno v mestnih družinah so odrasli največkrat preveč radodarni s svojimi pobudami (po A, HAARE, 18). Ne smemo pozabljati, da se otrok igra sam od sebe, kadar ga je volja. Sam si določa, kdaj, kaj in kako se bo igral. Preveč skrbni starši pa otroka velikokrat silijo v igro. Še bolj narobe je, če silijo otroka k igri, ki ne ustreza otrokovi razvojni stopnji ali pa ne ustreza otrokovemu trenutnemu razpoloženju. Zato pride do tega, da se otrok začne upirati igri. Vsak normalen otrok namreč občuti vsako takšno vmešavanje v svoje igranje kot motnjo (K. BUHLER, 6). (Kuret, 1959).

Če je igra otrok izključno enostranska, je prav, če odrasli skušajo s primerno spodbudo ali z drugim igralnim sredstvom zbuditi otrokom zamisel in veselje za druge oblike iger. S tem omogočimo otroku vsestranski razvoj (Zupančič, 2005).

Zaposlene mame so v sodobnem svetu nekaj vsakdanjega. Kljub temu pa bi morale pred vrnitvijo v službo razmisliti o marsičem. Na to odločitev vplivajo finančne razmere v družini, napredovanje v poklicu, varnost na delovnem mestu, osebna izpopolnitev in druge ugodnosti. S partnerjem bi morala pomisliti tudi na kakovostno varstvo. Najbolj pa bi starše moralo skrbeti to, kako bo njihova odsotnost vplivala na otrokovo zmožnost zaupanja. Ženska je lahko veliko službeno odsotna, pa še vedno dovolj povezana z otrokom, ali pa obratno. Lahko je mati veliko doma, pa otroka vseeno ne neguje in vzgaja tako da bi bila dovolj povezana z njim.

Dejstvo je, da, če ne preživiš dovolj časa z otrokom se niti ne moreš povezati z njim. Ko vas otrok potrebuje in vam skuša nekaj povedati, morate biti v njegovi bližini in mu prisluhniti (W. Seairs in M. Sears, 2008).

7.3 KAKŠEN NAJ BO ODNOS STARŠEV DO OTROŠKE IGRE?

Mnogokrat igro določajo in usmerjalo odrasli, kar na otroka deluje negativno, ker zavira njegovo ustvarjalno domišljijo, lastno iniciativnost ter samostojnost.

Taka igra ne sprošča otrokove osebnosti in njegovih sil, ne daje mu poleta in zadovoljstva ter zato nima blagodejnega učinka. S kritiko stališč, ki odobravajo pretiran poseg odraslih v otrokovo igralno dejavnost, še ni rečeno, da je pravilno drugo stališče češ otrok naj bo v igri popolnoma prepuščen samemu sebi.

Praksa je pokazala, da je tudi tako stališče zgrešeno. Dogaja se, zlasti pri manjših otrocih, da imajo veliko željo po igri, vendar si ne znajo pomagati niti pri iskanju sredstev niti pri uporabi teh sredstev. V takih primerih je pomoč odraslih koristna. Njihova naloga je v tem, da pomagajo, če drugače ne gre. Ni pa prav, če v pomoči gredo predaleč, kajti v takih primerih otroci izgubijo iniciativnost, izvirnost in samostojnost. Tiste zamisli, ki so jih otroci sami zmožni uresničiti, je prav, da jih odrasli prepuste njim, naj se le potrudijo, kolikor morejo (Klemen, 2009).

Ni dovolj, da otroka odpeljemo na takšno ali drugačno delavnico ali športno vadbo. Pomembno je, kako bomo zanj pripravili okolje, kjer se bo razvijal.

Otrok začne inteligenco razvijati preko gibanja in uporabe čutov. Ves čas izkuša svoje okolje in je dejaven v njem. Zavedati se moramo, da do razvoja ne pride samo po sebi. Mi smo tisti, ki mu pripravimo prostor; mi smo tisti, ki ga omejujemo ali mu dajemo svobodo. Kako radi uporabljamo besede - »vidiš muco, poglej kužka«. Le malokrat pa se zavemo, da s tem otroku vsiljujemo svoje poglede, smo njegov filter in se ne vprašamo, kaj otrok v resnici vidi, čuti, dojema, spremlja. Začnemo omejevati otrokovo zavest in s tem tudi njegovo ustvarjanje in izražanje. Če se mi ne zavedamo več dimenzijskosti prostora, kako ga bomo podali otroku? (Simčič, 2008).

Starši lahko naredimo pomemben korak v otrokovem razvoju, spodbujamo spoznavne možnosti in socialne spretnosti otrok, če se vključujemo v igro z njim praktično v vseh vrstah iger. Otroka opazujemo in spremljajmo, saj bomo tako videli, kako se igra in kako mu lahko pomagamo. Potreben je naš čas, ki ga kakovostno posvetimo otroku, spodbujajmo ga pri igri in ga pohvalimo za njegov uspeh.

Pogosta napaka staršev je tudi kupovanje prezahtevnih igrač, katerim še ni dorasel. Vzeti si moramo čas tudi za nakup igrač, da otroku kupimo starosti primerno igračo. Če se sami ne najdemo, poprosimo za nasvet osebje v trgovini ali vzgojiteljice v vrtcu (Dolenc, 2008).

7.3.1 Kdaj ne smemo posegati v igro

Najpravilneje je, če starši prepustijo otroka, da se igra po svoji volji in ga po ne potrebnem ne prekinjajo. Otrok, ki ni razvijen, se bo tako dolge ure igral sam, ne da bi se zmenil za odraslega. Ne smemo mu pomagati tudi v primeru, če bi mu bila pomoč potuha k lenobi (Zupančič, 2005).

Nikar se preveč ne vtikajmo v otrokovo igro, ker bodo sicer otroci premalo iznajdljivi in samostojni, to pa bi bila velika škoda za njihov osebni razvoj (Juvan, 2007).

Ali otrok svoj prosti čas najraje preživlja pasivno ob gledanju televizije ali za računalnikom, ali posluša glasbo, je gotovo vsaka dejavnost upravičena (Kolb. K in Miltner F., 2005).

7.3.2 V katerih primerih posegati v igro

V načelu naj se otroci čim več igrajo sami. Pravilno in celo potrebno je, da odrasli posežejo v igro, če otrok v igri preveč posnema negativne vzore ali če otroci zapostavljajo določenega otroka. Otrok potrebuje spodbude na začetku igre ali med igro, zlasti če pride do medsebojnih težav ali nesporazumov.

Vrednost igre za otrokov telesni in duševni razvoj določa ne le njena vsebina, ampak tudi način izvedbe, ki je v veliki meri odvisna od organizacije in vodstva igre. Zato igra ni samo stvar otrok samih.

Odrasli smo dolžni pokazati za igro primerno zanimanje, omogočati igro v primernem prostoru, času, ki ga imajo otroci dovolj na voljo, s potrebnimi sredstvi, včasih, ko si otroci žele, pa je treba v njej tudi sodelovati. Navadno tudi tisti starši, ki nudijo otroku potrebne razmere za igro, igri sami ne posvečajo dovolj pozornosti. Pravzaprav se lahko otrok igra z vsakim predmetom. Zato moramo pojem igrač raztegniti na vse predmete, ki jih otroci lahko uporabijo pri igri. Res je, da je skoraj ni stvari, ki bi se otrok z njo ne mogel igrati, res pa ni, da je naša skrb za igrače nepotrebna. Čim mlajši je otrok, tem manj si more sam omisliti igrače in tem pomembneje je, da mu jih priskrbimo.

Igra nastaja kot notranja potreba po gibanju, dejavnosti in delovanju. Otroka ni treba spodbujati k igri. Omogočiti pa mu moramo, da se svoji starosti primerno igra.

V duševnem razvoju so tako prikrajšani tisti otroci, ki jim starši ne dajo priložnosti za igro. To se dogaja v družinah, kjer so starši prezaposleni. Izkušnje pa kažejo, da so v kasnejšem življenju odpornejši in osebno uravnovešeni tisti otroci, ki so se ustrezno razživelili v igri (Juvan, 2007).

Poseg odraslega v otroško igro je potreben v primeru, če otroku grozi nevarnost, da bi se lahko poškodoval, ali pa če igra presega meje sveta odraslih. Tudi v igri si otrok želi avtoriteto odraslih, če se pojavijo ob pravem času in na pravem mestu. V takšnem primeru je otrok, ki ima nizek prag domišljije, hvaležen odraslemu, če mu da kakšno idejo. Odrasli morajo pomagati tudi v primeru, če igra prerase v norost ali obsedenost. Če otrok nima več meja pri norenju. Odrasli so zelo dobrodošli takrat, ko je treba otroku razložiti pravila kake nove igre, ki jih otrok sam ne more uganiti. Pomoč odraslega je potrebna tudi pri izbiri igrač in materialov.

Starši lahko naredimo pomemben korak v otrokovem razvoju, spodbujamo spoznavne možnosti in socialne spretnosti otrok, če se vključujemo v igro z otrokom praktično v vseh vrstah iger. Opazujemo ga in spremljajmo, saj bomo tako videli, kako se igra in kako mu lahko pomagamo. Potreben je naš čas, ki ga kakovostno posvetimo otroku, spodbujajmo ga pri igri in ga pohvalimo za njegov uspeh.

Starši so pomembno »cedilo« in odločajo o nakupu dobre igrače. Nasprotujejo igračam, ki prikazujejo nasilje, saj otrok še ne zna selekcionirati. Ni dobro, da otrokom z igračami predstavljamo le ideale – npr. lepe vitke punčke –, saj lahko razvijejo napačno predstavo o življenju, kateremu bodo kasneje skušali slediti (Zupančič, 2005).

Igralno zanemarjeni otroci so tisti, ki jim odrasli ne omogočijo, da se igrajo po svojih vzgibih, da se svobodno prepustijo igri z vrstniki ali z naravo, ne da bi v to aktivno posegali in postavljali omejitve po lastni presoji. Igralno zanemarjeni otroci ne izživijo igrivosti kot temeljne značilnosti otroštva in se kasneje niso sposobni soočiti z odgovornostjo, ki jo zahteva globalni svet v imenu humanosti in se ne razvijajo v osebnost v polnem smislu in po zmožnostih, ki bi jim omogočale cvetoče ustvarjalno življenje v cvetoči družbi miru (Hosta, 2009).

Medvedja usluga se dela otrokom na igriščih, ko jih starši, potem, ko je zagotovljeno vsaj minimalnim standardom varnosti, še vedno držijo za roke. Dejstvo je, da se otrok sam od sebe redkokdaj loti premagovati oviro, ki ji ni kos. Mnogokrat smo starši tisti, ki si želimo, da bi otrok splezal do najvišje letve na lestvi in hodil po ozki gredi, ki je za pol njegove telesne višine nad tlemi. Živalski svet je živi dokaz, da se v igri spoštujejo meje, ki jih telo samo prepozna. Gre za instinkt. Zavest o sebi je hkrati tudi razvijajoča se zavest o svojem življenjskem prostoru in ta se širi koncentrično, brez preskakovanja razvojnih faz. Dvoletni otrok se pač ne more igrati iger, ki zahtevajo partnerski odnos in razumevanje delitve vlog, triletnik ima morda še premalo razvito muskulaturo nog v razmerju do telesne teže, da bi lahko preskakoval ovire itd. in jih tudi sam od sebe ne bo. Otrok se bo po svoji volji vselej lotil izzivov, ki ga najprej sploh izzovejo, so zanimivi in izvedljivi.

Če je naloga prelahka ali pa pretežka, potem lahko sklepamo, in tako govorijo tudi raziskave (Allen, Bekof, 2005), da se bo otrok umaknil in bo poskušal drugače in drugje. Če pa bo otrok pretirano nadzorovan, bo odgovornost za svoje početje preložil na odraslo osebo. Dobronamerno varovanje pred potencialnimi padci, odrgninami in morda celo zlomi, če je pretirano, vodi ravno v svoje nasprotje. Tak otrok preskakuje naravni razvojni tok, se ne uči na podlagi izkušenj, negativnih in pozitivnih, ne razvije občutka za svoje telo, ne umesti se dobro v svet in, ko odraste, ni usposobljen za samostojno življenje in sprejemanje odgovornosti.

Dobronamerno varovanje in izguba nenadzorovanega intimnega prostora otroške igre deluje kontraproduktivno na varnost samo. Efekt »zavijanja v vato« se izkaže za enega najbolj škodljivih vzgojno-socializacijskih ukrepov (Hosta, 2009).

Dejstvo je, da niso vse igre primerne za otroke, prav tako kot so nekatere knjige in filmi namenjeni starejšemu občinstvu. Poleg tega v določenih situacijah nekatere igre lahko spodbudijo nasilno vedenje. Zaradi tega je potrebna večja udeležba staršev pri nekaterih igrah. Zato morajo starši nadzorovati vsebino igre in kako dolgo naj jo otroci igrajo (Znanost in tehnologija, 2009).

7.3.3 Vključevanje odraslih v igralne aktivnosti

Recimo, da se otrok igra in želi, da se mu v igri pridružimo. Odrasli tedaj pač sedemo poleg njega in začnemo premikati kocke. Zgraditi hočemo garažo za avtomobilčke. Toda otrok sploh ni zadovoljen s takšno igro, pa tudi ne z nobeno drugo, ki jo začnemo. Ampak to še ni vse - otrok se zlahka spre s skoraj vsakim soigralcem, tudi z drugim otrokom. Kaj je pravzaprav narobe?

Otrok ni zadovoljen z igro z nami, ker v njegovi igri nismo sprejeli prave vloge. Kakšna pa naj bi bila vloga odraslega v igri otroka? Odrasli smo kar mimogrede v poseganju v otrokovo igro preveč voditeljski. Ko otrok v igri išče kakšno rešitev, mu takoj ponudimo lastno rešitev in mu sploh ne damo možnosti za iskanje.

Igra pa je pogosto prav to - raziskovanje možnosti in iskanje novih rešitev. Ali to pomeni, da naj odrasli sploh ne posežemo v otrokovo igro? Ko si zastavimo takšno vprašanje, v ozadju že tiči nekaj užaljenosti in občutka odrinjenosti. To še posebno dobro poznajo očetje, ki so pogosto popoldan »zadolženi« za nekaj igre z otrokom, kar vzamejo resno - potem pa sledi otrokovo odklanjanje, spor in morda še tihi očitek partnerke, da se oče noče niti malo poigrati s svojim potomcem. Pa v resnici sploh ne gre za to.

Seveda pa se je treba tudi vprašati, ali nismo bili v igri v resnici nepotrpežljivi, ali nismo morda stresali na otroka jezo, ker smo želeli ravno tedaj počivati, ali pa smo stresali na otroka slabo voljo zaradi težav, ki smo jih imeli v službi. Takšno samoizpraševanje ni nič slabega. Nasprotno, preko sebi zastavljenih vprašanj notranje dozorevamo, hkrati pa naši odnosi z otrokom postajajo kvalitetnejši.

Ampak vrnimo se k osnovni temi - kakšna je vloga odraslega v otrokovi igri. Osnovno izhodišče je, da do otrok ne bi smeli biti preveč zaščitniški in vsiljivi, da jim dopuščamo iskanje lastnih rešitev in lastne napake, hkrati pa smo jim na voljo, kadar nas potrebujejo (Črepinšek, 2007)

8 VPLIV OKOLJA NA IGRO OTROK

Igra je vpeta v okolje, v katerem otrok živi, v igri se neposredno ali posredno prepletata način in kvaliteta življenja (Marjanovič-Umek, 1998, str. 5).

»Pogosto so posamezniki razlagali, kako so občudovali in hkrati zavidali igračo ter hrepeneli po njej, ko so jo videli pri drugih otrocih. Vsi so omenjali tudi veliko navezanost na svoje igrače in nejevoljo ter ljubosumje, če so se z njimi brez njihovega dovoljenja igrali drugi otroci« (Križ, 2003).

Zavedamo se, da živimo v času družbene blaginje in v delu sveta, kjer splošni življenjski standard omogoča najmanj osnovne razmere za zdrav razvoj otrok. To pa pomeni, da mora vsaka skupnost, ki ima za to materialne in prostorske danosti, poskrbeti za osnovne potrebe članov najmlajše generacije, med katere sodi tudi igra.

Kot odrasli se spominjamo otroških let in zagotovo je vsaj nekaj najlepših trenutkov vezanih na čas, preživet v igri z vrstniki. V skladu s človekovim socialnim čutom in z organiziranostjo načina bivanja je velika verjetnost, da smo mnogo časa preživeli na bližnjem igrišču z vrstniki, ki so živeli v ožji okolici in s katerimi tudi v dobi odraslega ohranjamo bolj ali manj tesne prijateljske stike. In kot starši otrok se, najprej zaradi lastnih izkušenj in zdrave pameti, nato pa še po strokovni izobrazbi zavedamo pomena igrišča za zdrav otrokov razvoj tako v biološkem kot socialnem smislu. Kot predstavniki lokalne skupnosti pa se zavedamo tudi nevarnih socialnopatoloških vplivov, ki jih v odnose med ljudi vnaša ideologija individualizma in ultraliberalizma, kjer se načeloma stvari dogajajo po principu egoističnega varovanja udobja posameznika, ki v duhu potrošnje zaseda vse več javnega prostora in se sklicuje na svoboščine, hkrati pa vse bolj agresivno varuje svoj vse večji zasebni prostor. Pomembne odločitve skupnega dobrega se prepuščajo demokratičnemu dialogu, ki je učinkovit samo pri stvareh, ko gre za jasno mnenje večine, sicer pa je obsojen na pat položaj, kjer nihče ne želi prevzeti odgovornosti, ko se odloča o interesnih prioritetah in vrednotenju med družbenim in zasebnim.

Urbani svet, kot ga potrebujejo odrasli, je daleč od sveta, kot ga potrebujejo otroci. Specializacija ne sme voditi v separacijo, saj se vedno znova izkaže naša temeljna povezanost in soodvisnot, ki navidezno samozadostnot postavi na trdna tla. Tu ne gre zgolj za funkcionalno povezanost urbanih struktur, temveč predvsem za nerazdružljivost v socialnem smislu. Kajti, če dovolimo, da se uveljavi samo urbana volja odraslih, potem dobimo mesta brez otrok. Mesta, kjer otroci obiskujejo domači kino in različne ob - in pošolske dejavnosti, ki jih zopet vodijo odrasli. Namesto igre in svobode jim vsilimo športne dejavnosti, kjer ima vse vsaj dvojni smoter, vzgojni in zdravstveni. Da pa bi njim prepustili pobudo, da bi jim pustili njihov svet igre, kamor odrasli nimamo vstopa, pa je v današnji družbi bogokletno. Kdo ve, kakšne vse nevarnosti prežijo za otroškimi igrali, in danes pač nimamo časa, da bi lahko tvegali?! Tveganje je za odrasle. Danes je moj otrok samo moj in naj si nihče drug ne vzame pravice, da bi ga vzgajal – se šopiri izkrivljena starševska odgovornost ter naivno zahteva, da naj šola zgolj izobrazuje. Ker urbana volja misli zgolj svet odraslega, je potem nemogoče, da bi otrok na normalen način vzpostavil svojo avtonomijo, saj prostora za to primanjkuje. Otroci se niti igrati več ne morejo sami. Cesta pač ni igrišče, zelenice in peskovniki pa so žal vse prevečkrat smetišča in stranišča za domače živali. Zdrava pamet potem starše nagovori, da je edina možnost, da otroka vpišejo v kakšen športni krožek ali klub, kjer bodo zopet odrasli odgovarjali za varno in čisto okolje. In tako se zavrti krog totalne potrošnje, v katero smo sedaj potisnili tudi sicer sveto in nedotakljivo otrokovo igro. Če si lahko dovolimo malce cinizma, smo z uvedbo didaktičnih igrač vzeli še zadnjo avtonomijo otroku, da bi se igral po svoji volji, da bi se po svojih močeh, domišljiji in znanju soočal s svetom okoli sebe. Če parafraziramo Protagoro, bi lahko rekli, da smo starši merilo vseh otroških stvari. In zato je upanje, da bomo prepoznali neprijetno resnico, ki nam jo razkriva socialna ekologija in govori o reprodukciji obstoječih moči, tako zelo majhno. Če je že svet otrok in še posebej njihov prostor – njihova igrišča – okužen z voljo odraslega, potem v kratkem ne gre pričakovati sprememb. Oziroma lahko pričakujemo le še dramatične zasuke, kot se to kaže v dramah naravnih katastrof, kjer je edino merilo obravnave narave človekova korist.

Tako se lahko ob kritični masi igralno zanemarjenih otrok zgodijo tudi socialne katastrofe (pojavnost kroničnih nenalezljivih bolezni, debelost, asocialnost, depresivnost, anksioznost, hiper- in hipoaktivnost, konfliktna in nasilna soočenja urbanih plemen, obračuni med četrtmi itd.). Igralno zanemarjeni otroci so čustveno nezreli in nepripravljeni na izzive, ki jih zahteva življenje skupnosti. Še tako motorično inteligentni, naučeni vseh možnih spretnosti in športnih iger, »natrenirani« in sposobni doseganja vrhunskih športnih rezultatov, ne morejo nadomestiti čustvenega in socialnega manjka, ki je nastal zaradi pomanjkanja igre v pravem otroškem pomenu besede.

Enostavno otroci ne osvojijo igralne kulture, kulture zapravljanja prostega časa na igrišču z vrstniki, brez staršev. Na igrišču, kjer se vzpostavi samodejna hierarhija, o kateri govori Babačič, in zato lahko govorimo, da igra vzgaja in socializira sama po sebi. Vztrajnost, borbenost, samozavestnost, sodelovanje, nasprotovanje itd. so kreposti, ki se lahko zdravo razvijejo le v stiku z vrstniki. Vse to pa so tudi identifikacijski mehanizmi posameznika, ki se mora znati orientirati v družbi, umestiti svoje sposobnosti in interese, se prilagoditi okolju in si ga prilagoditi. Igrišče je edini način, da lahko to stori varno, brez usodnih posledic, saj ob napačnem ravnanju vse skupaj lahko vzame za igro.

Z blagostanjem pogojeno uničevanje okolja se enakomerno porazdeljuje po vsej zemeljski obli, medtem ko se z revščino pogojeno uničevanje okolja kopiči predvsem na kraju samem in internacionalizira šele v obliki srednjeročnih stranskih učinkov, pa lahko prevedemo tudi na neenakost, ki jo vsiljujemo otrokom, če vsem ne omogočimo igre na varnih in zadovoljivo opremljenih igriščih. Namreč, otroci, ki niso deležni igrivosti igre, a jim starši omogočijo razne dodatne dejavnosti (šport na primer), so vseeno na boljšem kot pa otroci, katerih starši si ne morejo privoščiti, da bi plačali vadbine raznih tečajev, ki predpostavljajo tudi primerno športno opremljenost in kakovostno vadbo.

Rizična družba je rizična po svoji funkcionalni vrednosti znotraj celotnega sveta, obrnjena v sebe pa nudi varljiv občutek izjemne varnosti. Biološke potrebe morda še nikoli niso bile tako z lahkoto zadovoljene kot v teh časih.

Urbano okolje je okolje, ki nudi tudi socialno zavetje in zagotavlja preživetje v skupnosti. Tako daleč smo prišli, da celo biološki imperativ nadaljevanja vrste postaja stvar racionalne izbire. In v tem duhu je treba razumeti rizično družbo, ki je notranje razslojena. Zaradi totalne notranje varnosti je postala nevarna sama sebi navzven. Sama sebe ogroža kot celoto. Ob tem pa so se kot nekakšen notranji obrambni mehanizem pojavili trendovski adrenalinski športi mladine, ki vračajo, čeprav zgolj navidezno, nekaj pristno naravnega v urbani svet. Gre za zamujeno učenje naravnih zakonov, ki jih otrok lahko predreflektivno osvoji zgolj skozi igro, ki si jo sam izbira in igra takrat, ko je sam ali z vrstniki.

Drugi pomemben dejavnik je že omenjena zamenjava družbeno-političnega sistema. Lokalnim skupnostim je bila podeljena večja mera avtonomnosti, kar pa je pomenilo le to, da se razprši odgovornost do te mere, da se nihče več ne počuti odgovornega za prostor, čigar bi si ga zasebno ne lasti. Javni prostor je tako prepuščen na milost in nemilost njegovim uporabnikom. Pri tem pa v soseščini zraste več nakupovalnih in obrtnih centrov, ki pritegnejo vso pozornost, saj so najprej znak nove kulture nakupovanja in nato dokaj hitro nove kulture bivanja in s tem tudi organizacije prostega časa. Prej občasne četrtne veselice se premaknejo v visoko kultivirane prireditve v nakupovalnem centru. Prej peskovnik sedaj zamenjajo trgovci, ki sredi istega nakupovalnega središča ponudijo igrišče. Če imaš srečo, naletiš celo na varuške otrok. Sicer pa na teh igriščih prevladujejo varuhi igrač, ki ti takoj vbijejo v glavo, ti pa potem svojemu otroku, da so igrače tu zato, da se jih otrok do sitega nagleda, igra pa naj se potem doma, in ti pokažejo, kje jih lahko kupiš po izredno ugodni ceni. In, kakopak, ugotoviš, da bo čez dva meseca tu že Miklavž, čez tri pa dedek Mraz, se jim zahvališ za prijaznost in popust ter čas, ki so si ga vzeli za tvojega otroka, ki bi se sicer najbrž igral kje zunaj, izpostavljen vsem vremenskim vplivom in nevarnostim, ki prežijo v naravi. No, doma ugotoviš, če sploh, da si spet sodil po sebi in da na ta način porabiš najmanj energije, ki jo po službeni dolžnosti skrbno usmerjaš v produkcijske sile; kajti igra otroka je namreč golo zapravljanje časa, saj se mi ob tem ne igramo (Hosta, 2009).

9 ZAKLJUČEK TEORETIČNEGA DELA

Igra je za otroka prijetna dejavnost, ki sama sebe krepi in nagrajuje. Ni usmerjena le na igrače, ampak tudi na druge žive in nežive predmete v otrokovem okolju, ter predmete, ki si jih otrok lahko le predstavlja in predmete, ki si jih ne more konkretno predstavljati. V igri otrok oblikuje drugačno, namišljeno stvarnost, čeprav se hkrati ves čas zaveda, da ne gre zares – stvarnost prilagodi svojim trenutnim ciljem in potrebam.

Otrok se od začetka življenja sam od sebe loteva dejavnosti, ki postaja postopoma čedalje bolj sistematična in ustvarjalna, torej vse bolj podobna delu. To je otroška igra.

Igra precej vpliva na otrokovo telesno rast, na razvoj njegove inteligence, na pridobivanje izkušenj in znanja, potem na otrokovo čustveno življenje in na njegov razvoj v družbeno bitje.

Kadar se otrok igra, vadi in si krepi mišice in živčevje, pridobiva si razne spretnosti, spoznava svoje zmožnosti. V igri spoznava tudi fizično okolje in pravila, ki vladajo v njem. Na podlagi pridobljenih izkušenj ustvarja pojme, uči se mišljenja in poskuša reševati probleme, s katerimi se srečuje. Igra otroku omogoča, da spoznava vrstnike, uči se soočanja z drugimi ljudmi, pridobi si strpnost, tovarištvo, obzirnost, občutek za sodelovanje. Otrok se preko igre vživlja v razne vloge, ki jih opaža pri odraslih osebah. Kaže čustva do njih, bodisi pozitivna bodisi negativna.

Dejansko otrok v igri hkrati razvija svoje funkcije v najširšem smislu besede ter hkrati pridobiva tudi nova izkustva. Ti procesi so v celotnem delovanju otrokove duševnosti medsebojno povezani ter vplivajo drug na drugega.

Starši in vzgojitelji, ki so zastopali stališče, da je treba otroško igro nenehno spodbujati in usmerjati, so šli predaleč ter so sami vnaprej določevali do posameznih nadrobnosti otrokovo dejavnost v igri.

V resnici je seveda tako, da igra, če jo nenehno določajo in usmerjajo odrasli, na otroka negativno deluje, ker zavira njegovo ustvarjalno domišljijo, lastno iniciativnost ter samostojnost. Kakor vidimo, taka igra ne sprošča otrokove osebnosti in njenih sil, ne daje otroku poleta in zadovoljstva ter zato nima blagodejnega učinka.

Kljub zgoraj navedenim ugotovitvam pa še ni rečeno, da je pravilno drugo stališče češ, otrok naj bo v igri popolnoma prepuščen samemu sebi, odrasli naj se ne vmešavajo v otroško igro. Praksa je pokazala, da je tudi tako stališče zgrešeno. Dogaja se, zlasti pri manjših otrocih, da imajo veliko željo po igri, vendar si ne znajo pomagati, niti pri iskanju sredstev niti pri uporabi teh sredstev. V takih primerih je pomoč odraslih koristna.

Torej ni prav, če gremo odrasli v pomoči predaleč, kajti v takih primerih otroci izgubijo iniciativnost, izvirnost in samostojnost. Tiste zamisli, ki so jih otroci sami zmožni uresničiti, je prav, da jih odrasli prepuste njim, naj se le potrudijo, kolikor morejo.

Če pa je igra otrok izključno enostranska, je prav, če odrasli skušajo s primerno spodbudo ali z drugim igralnim sredstvom, zbuditi otrokom zamisel in veselje za druge oblike iger. S tem omogočimo otroku vsestranski razvoj.

V zgodnjem otroštvu je pomembna vloga odraslega v otrokovi igri, ki naj bi podpiral proces pogajanja med otroki ter pomagal oblikovati različne igralne teme skozi daljše časovno obdobje. S svojimi idejami lahko daje odrasli pobudo za igro ali pa jo razvija, ko ta že poteka, pri tem pa ohranja spontanost otrok ter nadzor nad igro prepušča otrokom.

Igra je kot svojevrstna, svobodna in ustvarjalna dejavnost vpletena v življenje vseh otrok, pa tudi odraslih, pomeni izziv in nove možnosti za spoznavanje samega sebe, drugih, čudenje, iskanje, primerjanje, preizkušanje.

10 PREDMET, PROBLEM IN HIPOTEZE

10.1 RAZISKOVALNI PROBLEM

Problem, ki ga v svoji diplomski nalogi obravnavam, je odnos staršev do igre iz dveh različnih okolij- podeželja in mesta. Zanimalo me je, kolikšen pomen dajejo starši otrokovi igri, če se zavedajo pomena igre na vsestranski razvoj otroka. Z vprašanji sem hotela izvedeti predvsem to, ali starši sodelujejo v otrokovi igri, jo spodbujajo ali zavirajo in s tem otrokovo igralno svobodo in ustvarjalnost. V moj raziskovalni problem je vključeno tudi okolje, v katerem živimo, in njegov vpliv na nemoteno igralno dejavnost.

10.1.1 Raziskovalna vprašanja

Z raziskavo opredelitev in pogledov ter odnos do otroške igre in njeno spoštovanje sem želela dobiti odgovore na vprašanja, ki sem si jih zastavila.

1. Ali starši poznajo pomen otrokove igre na vsestranski razvoj igre?
2. Ali starši cenijo igro in mu pustijo dovolj igralne svobode?
3. Koliko si starši prizadevajo h kvalitetnejšim razmeram za igro svojih otrok?
4. Ali imajo otroci dovolj prostora za varno in nemoteno igro v stanovanju in zunaj?
5. Ali se starši zavedajo, da lahko okolje, v katerem živimo, vpliva na kakovost igre njihovih otrok?
6. Ali se zavedajo, da je posledica sodobnega življenja pripomogla k časovnim stiskam staršev in s tem omejila prosti čas, ki ga posvetijo svojemu otroku za igro?

10.1.2 Raziskovalne hipoteze

1. *HIPOTEZA*: Predvidevam, da se starši zavedajo pomena igre za razvoj otroka

2. *HIPOTEZA*: Predvidevam, da se nekateri starši iz različnih razlogov premalo posvečajo igri otrok. (časovna stiska, odsotnost zaradi službe, preveč dela doma,..)
 - V mestu
 - Predvidevam, da imajo nekateri starši manj časa za posvečanje igri otroka zaradi službenih odsotnosti.

 - Na podeželju
 - Predvidevam, da imajo nekateri starši več časa za otroke zaradi neslužbene odsotnosti.
 - Predvidevam, da se otrokom pri igri posvečajo še manj, zaradi prevelike obremenitve dela na domači posesti.

3. *HIPOTEZA*: Predvidevam, da okolje, v katerem živimo, vpliva na razmere za igro in kakovost igre otrok.
 - V mestu
 - Večje možnosti za vključevanje v dejavnosti, ki so v otrokovem interesu v mestnem okolju.
 - Možnost igranja otrok v skupinskih igralnih kotičkih v velikih trgovskih centrih.
 - Višji standard in zmožnost otrok za izpolnitev želja otrok.

- Na podeželju
 - Manj organiziranih dejavnosti za vse dejavnosti, ki so v interesu otrok
 - Oddaljenost od mesta
 - Nižji življenjski standard in manjša možnost za izpolnitev želja otrok.

10.2 METODOLOGIJA

V diplomski nalogi sem uporabila

- deskriptivno metodo
- komparativno metodo
- metodo analize in sinteze
- metodo zbiranja podatkov z anketnimi vprašanji

Deskriptivno metodo sem uporabila pri navajanju in opisovanju dejstev in definicij. Komparativno metodo sem uporabila pri primerjavi podatkov, dejstev, odkrivanju razlik in časovni primerjavi (igrano nekoč in danes). Metodo analize in sinteze sem uporabila pri raziskovanju odnosa staršev do igre otrok.

Metodo zbiranja podatkov sem uporabila pri anketnem vprašalniku, s čimer sem hotela ugotoviti točnost svojih hipotez.

10.2.1 Vzorec anketiranih

Vzorec zajema 100 anketirancev, od katerih je bilo anketiranih 50 staršev s podeželskega okolja in 50 staršev iz mestnega okolja. V podeželskem okolju sem izbrala področje Miklavža pri Ormožu, v vrtcu, ki je v centru podeželja. Za mestno okolje pa sem izbrala mesti Maribor in Ptuj. Anketa je bila anonimna, ni se navezovala na starost in spol staršev, prav tako tudi ne na starost otrok.

10.2.2 Postopek zbiranja podatkov

Za vpogled razmišljanja staršev iz različnih okolij sem uporabila metodo zbiranja podatkov z anketnim vprašalnikom. Vprašalnik je obsegal 21 vprašanj. Nekatera vprašanja so imela možnih več odgovorov in ponujene proste odgovore, da starši niso bili omejeni. Pri določenih odgovorih so se starši lahko odločili za največ dva možna odgovora, pri nekaterih pa tudi za več možnih odgovorov. Skupek vseh odgovorov oziroma dobljenih rezultatov pa predstavlja aspekt videnja staršev iz dveh različnih okolij.

Z vprašanji sem hotela izvedeti odnos staršev do igre. Povprašala sem tudi po pogledu na igro, ki so jo sami doživljali, in igro, ki jo sami spremljajo pri svojem otroku. Prav tako, če se jim je igra zdela pomemben del njihovega odraščanja. Potipala sem tudi po standardu in odnosu do kupovanja igrač. V veliki meri me je zanimalo tudi, koliko časa so zmožni posvetiti svojemu otroku in koliko jim to dopušča njihov vsakdanjik v sodobnem svetu.

Zanimalo me je tudi, če si sami prizadevajo k boljši in bolj kakovostni igri svojih otrok in gredo v ta namen pobrskat po literaturi, knjigah. Da bi ugotovila njihovo poznavanje vrst iger, sem v anketni vprašalnik navedla strokovne izraze (dojemalna, domišljajska, funkcijska in možnost prostega odgovora).

Zanimal me je tudi njihov odnos do računalnika kot zelo popularnega igralnega aparata in, ali ga v določenih okoljih sploh imajo. Z ozirom na okolje me je zanimalo tudi ali imajo v določenem okolju več prostih igrišč, igral in prostorov, kjer se otroci in starši lahko zbirajo in igrajo in, ali se le-ta staršem zdijo dovolj varna. Povprašala sem jih tudi, ali imajo otroci s podeželja in iz mesta enake možnosti za igro.

10.3 METODE OBDELAVE PODATKOV

Anketni vprašalnik je obsegal 21 vprašanj. Nekatera vprašanja so ponujala le en možen odgovor. Eno vprašanje je zahtevalo do dva možna odgovora in dve vprašanja po več možnih odgovorov.

Anketiranih je bilo skupaj 100 staršev, ki so bili razdeljeni v dve reprezentativni skupini. Skupini sta bili razdeljeni glede na možnost odgovora v vprašalniku, ali svoj kraj opredeljujeta v mesto ali podeželsko okolje. Ankete sem razdelila v dve skupini, staršev s podeželja in staršev iz mesta. Pri obdelavi podatkov ankete predstavlja vsaka reprezentativna skupina 100%. Vsak odgovor pri posameznem vprašanju je številčno in procentualno obdelan za vsako anketirano skupino posebej. Dobljeni rezultati so prikazani tudi grafično, in sicer v primerjalnem prikazu razmerja odgovorov staršev s podeželja in staršev iz mesta.

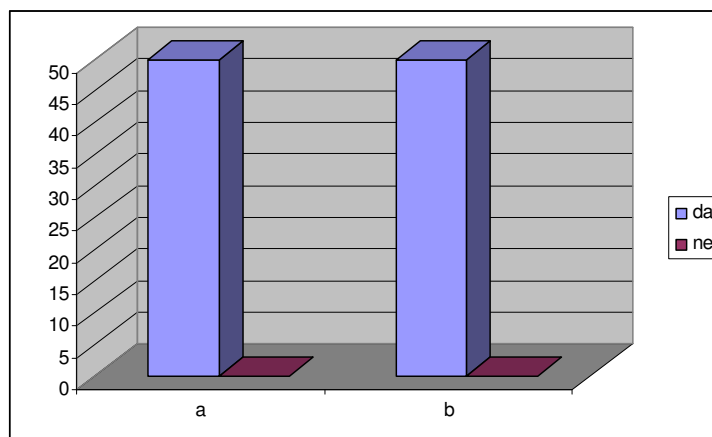
10.4 UPORABLJENI VIRI

Podatke za uporabljene vire v svoji diplomski nalogi sem črpala iz različnih knjig, zbornikov, internetnih virov. Z vključenim anketnim vprašalnikom sem prišla do virov razmišljanja današnjih staršev in njihovega odnosa do igre.

10.5 REZULTATI IN RAZPRAVA

1) Se vam zdi igra koristna za otroka?

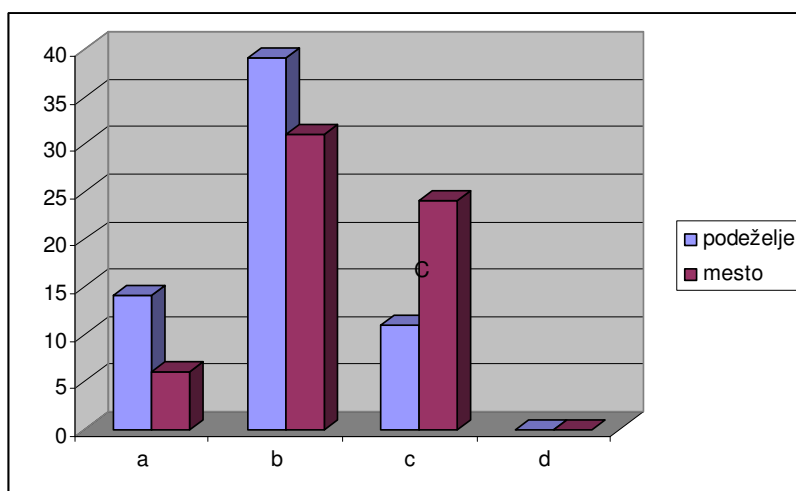
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	50		50	100
b) Ne	0		0	0

Po pričakovanjih so rezultati tako na podeželju in v mestu 100%. Vsi menijo, da je igra za otroka koristna in pomembna.

Zakaj ?

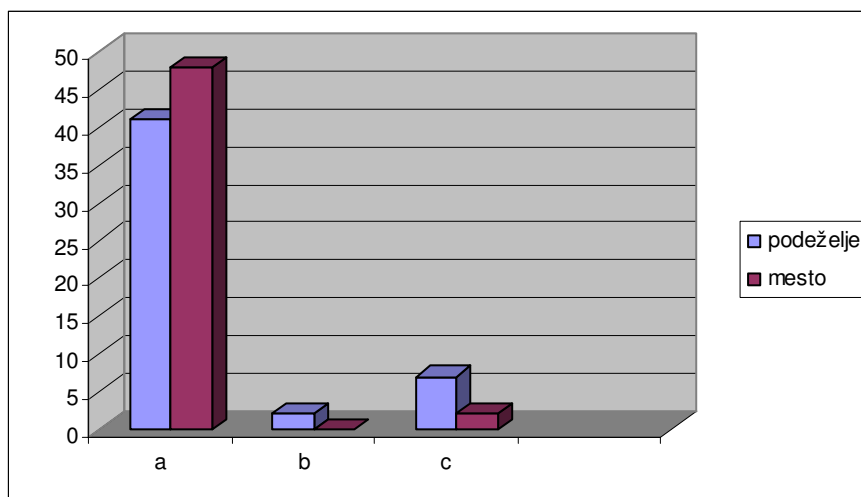
	podeželje	mesto
a) da mu ni dolgčas	14	6
b) skozi igro se otrok uči	39	31
c) za socializacijo	11	24
d) Drugo	0	0

Iz grafa je razvidno, da se večini staršev igra zdi pomembna in koristna za učenje, ker se otrok skozi igro uči, tako na podeželju kot v mestu. Kot drugo so starši iz mesta odgovorili, da je igra pomembna za socializacijo, s tem da so starši s podeželja ta odgovor obkrožili kot tretji najpomembnejši. Zanimivo je, da starši s podeželja menijo, da se otroci igrajo iz dolgčasa. Pri njih je bil to drugi najpogostejši odgovor, v mestu pa je takšnega mnenja več kot polovica manj staršev. Za prosti odgovor se ni odločil nobeden od staršev, ki bi bil s tem potrdil, je igra koristna ali pomembna še za kaj drugega. Pričakovala sem, da bo kdo napisal, da je igra pomembna za vsestranski razvoj otroka.

2) Menite da je bila igra pomemben del vašega odraščanja?

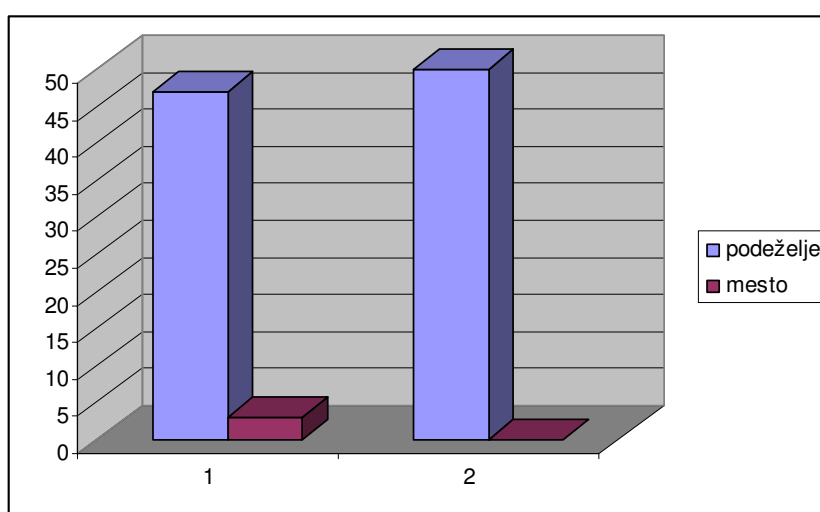
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	41	82	48	96
b) Ne	2	4	0	0
c) Delno	7	14	2	4

Pri odgovorih so vprašani tako s podeželja kot iz mesta menili, da je bila igra pomemben del njihovega otroštva. Dva od staršev s podeželja sta odgovorila, da igra ni bila pomemben del njihovega otroštva, za razliko od staršev iz mesta od katerih ni bil nobeden takšnega mnenja. Da je igra bila le delno pomembna v otroštvu anketirancev, so bile razlike. V podeželju je takšnega mnenja 14 % staršev, v mestu le 4%.

3) Ste otroke kdaj učili iger, ki ste se jih nekoč igrali sami?

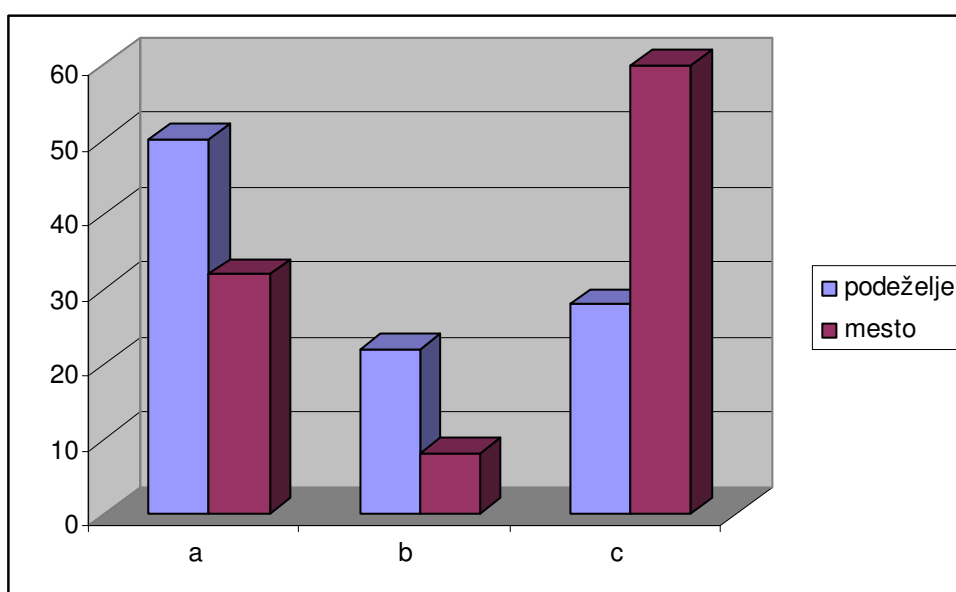
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	47	84	50	100
b) Ne	3	6	0	0

Na to vprašanje so proti pričakovanju vsi starši iz mesta odgovorili, da so svoje otroke učili iger, ki so se jih sami igrali v otroštvu. Presenečena pa sem nad rezultatom, da trije od staršev s podeželja niso učili svojih otrok iger, ki so se jih igrali v svojem otroštvu. Pričakovala sem, da bodo odstopanja v mestnem okolju, ne pa na podeželju.

- 4) Se vam zdi, da je igra današnjih otrok bolj ali manj poučna kot nekoč?

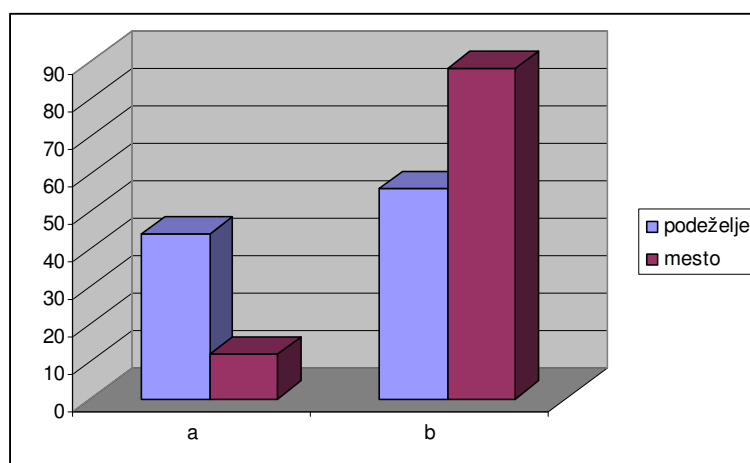
	podeželje	%	mesto	%
a) Bolj	25	50	16	32
b) Manj	11	22	4	8
c) Ostaja enako pomembna	14	28	30	60

Iz grafa je razvidno, da večina staršev iz mesta misli, da je igra današnjih otrok enako poučna kot igra nekoč. S 25% so starši s podeželja odgovorili da, je igra današnjih otrok poučnejša kot igra nekoč. Prav tako 16 odstotkov staršev s podeželja več kot iz mesta meni, da je igra manj poučna kot nekoč. Za ta odgovor se je odločilo samo 4% staršev iz mesta. Največja odstopanja in ugotovitve so z ozirom na odgovor, da je igra poučnejša kot nekoč, kar meni večina staršev s podeželja, in da je enako poučna kot nekoč, kar meni večina staršev iz mesta.

- 5) Bi se po vašem mnenju današnji otroci lahko igrali brez igrač in pripomočkov za igro?

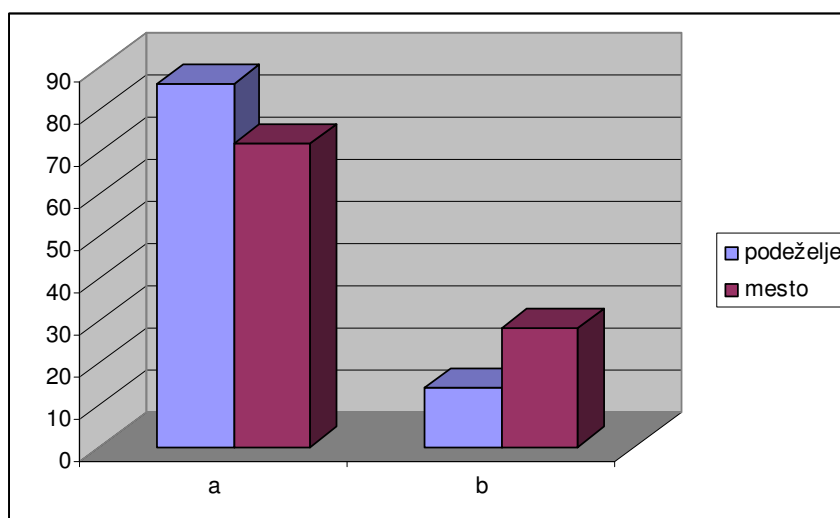
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	22	44	6	12
b) Ne	28	56	44	88

Po pričakovanjih so starši iz mesta z največjim podstotkov 88% -menili da se današnji otroci ne bi znali igrati brez igrač in pripomočkov. Bistveno več, 44% staršev je zapisalo, da bi se današnji otroci lahko igrali brez pripomočkov, kar so mnenja staršev s podeželja. Po tem lahko sklepam, da dajejo starši iz mesta igračam in pripomočkom večji pomen kot starši s podeželja.

6) Ste kdaj bili v dilemi, ali otroku kupiti igračo ali ne?

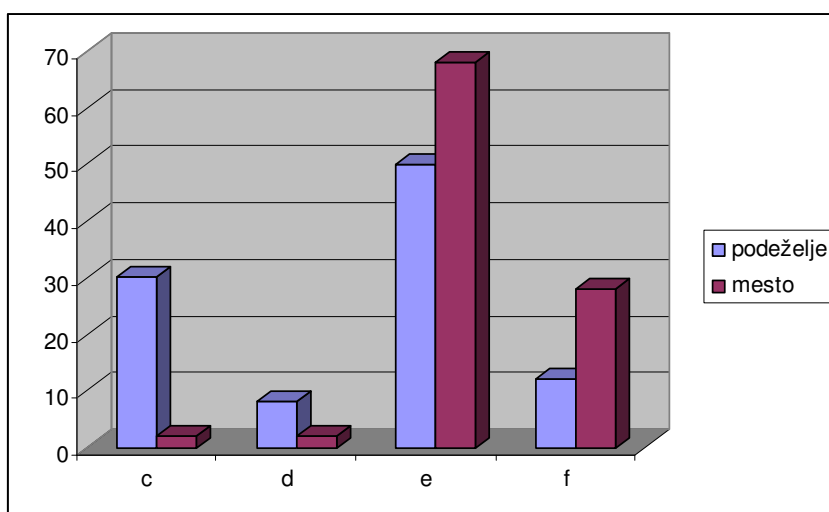
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	43	86	36	72
b) Ne	7	14	14	28

Iz tabele je razvidno, da je več staršev s podeželja bilo v dilemi, ali kupiti otroku igračo, ki si jo je zaželel, ali ne. Le 14% jih je odgovorilo, da niso bili v dilemi, v primerjavi s starši iz mesta, katerih je 28% odgovorilo enako. Proti pričakovanju je 72% staršev iz mesta odgovorilo, da so bili v dilemi, ali otroku kupiti igračo ali ne.

Zakaj?

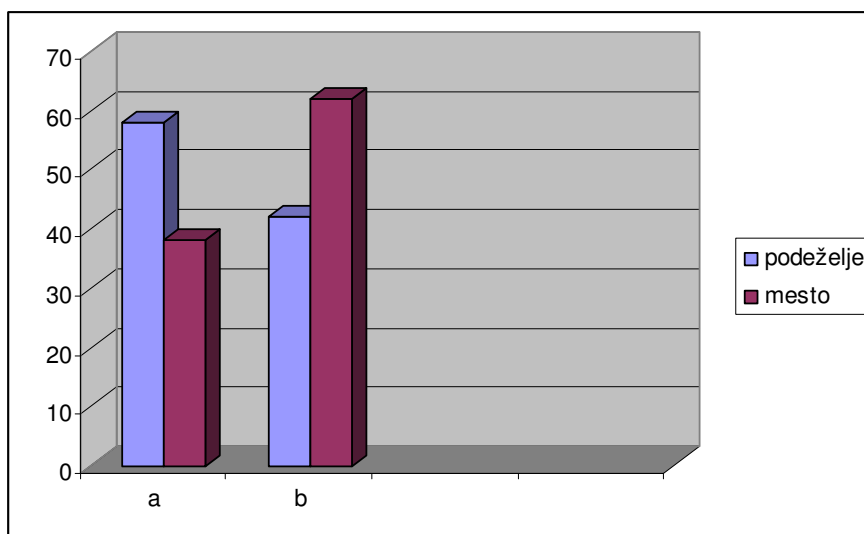
	Podeželje	%	mesto	%
c) Finančni razlogi	15	30	1	2
d) Si je ni zaslužil	4	8	1	2
e) se vam ni zdela uporabna	25	50	34	68
f) drugo	6	12	14	28

Največji odstotek staršev iz mesta, 68% in podeželja 50 %, je odgovorilo da se jim igrača, ki so jo hoteli kupiti otroku, ni zdela uporabna in so zato bili v dilemi, ali jo kupiti ali ne. Bistveno več staršev s podeželja, 30% in v mestu 2%, je za razloge pri dilemi, ali otroku kupiti igračo ali ne, navedlo finančne razloge. Večji odstotek staršev s podeželja, 8% v primerjavi z mestom 2%, je odgovorilo da si otrok igrače ni zaslužil. Pod prosti odgovorao pa je 28 % staršev v mestih navedlo, da mu niso kupili igrače, ker jih ima preveč. Na podeželju pa je 12% staršev navedlo odgovore: da igračo naredijo sami, da jih ima preveč, da ni bila primerna in da ni ustrezala starosti otroka. Pri odgovorih na prosta vprašanja so bili starši s podeželja veliko bolj izvirni.

7) Se vam zdi da svojemu otroku posvetite dovolj časa za igro?

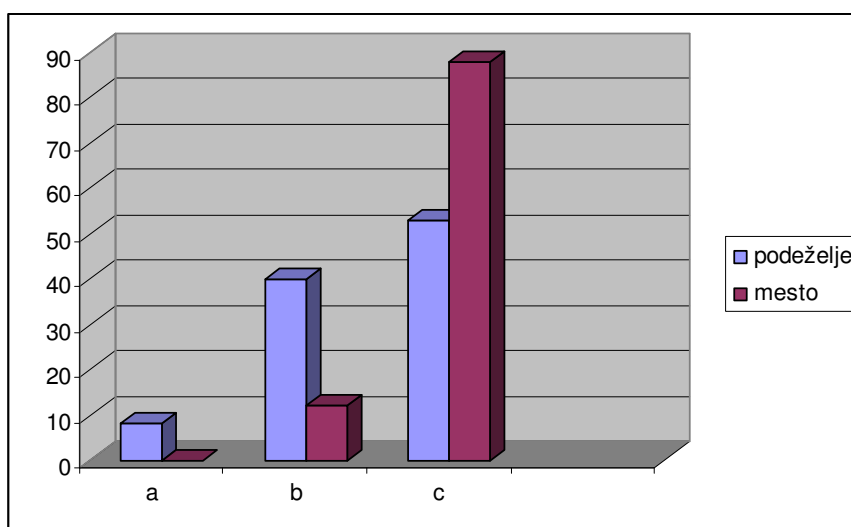
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	29	58	19	38
b) Ne	21	42	31	62

62% staršev iz mesta je v primerjavi s starši s podeželja 38%, menilo, da svojemu otroku ne posvetijo dovolj časa za igro. Večina staršev s podeželja- 58 % pa je mnenilo, da svojemu otroku posvetijo dovolj časa za igro, in 42 %, da mu posvetijo premalo časa. Hipoteza je potrjena, ker je po mojih pričakovanjih več staršev v mestih službeno odsotnih in zato nimajo dovolj časa za svoje otroke. Na podeželju je še vedno večji odstotek staršev, ki menijo, da svojemu otroku posvetijo dovolj časa, kot tistih, ki menijo, da mu posvetijo premalo časa.

- 8) Vam vaš vsakdanjik omogoča dovolj časa, da se posvetite svojemu otroku, kolikor želite?

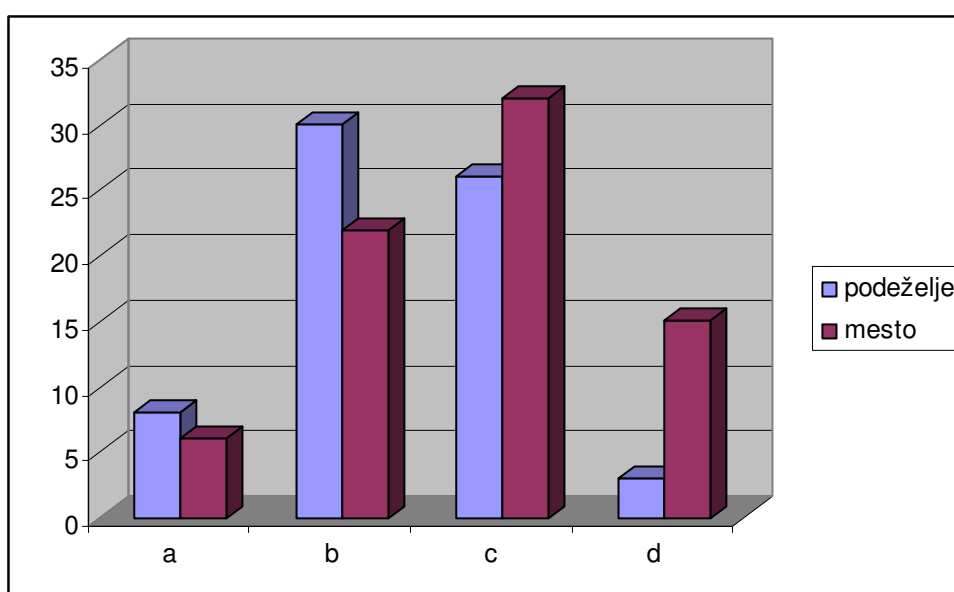
	podeželje	%	mesto	%
a) Več kot dovolj	4	8	0	0
b) Ravno prav	20	40	6	12
c) Veliko premalo	26	52	44	88

Po pričakovanjih večina staršev tako iz mesta - 88% - in podeželja 52% misli, da jim vsakdanjik ne omogoča dovolj časa, da se posvetijo svojemu otroku. 40 % staršev s podeželja in 12% staršev iz mesta odgovarja, da jim vsakdanjik omogoča ravno dovolj časa, da se posvetijo svojemu otroku, kolikor želijo. Zanimivo, nobeden od staršev ne misli, da jim vsakdanjik omogoča več kot dovolj časa; so takšnega mnenja 4 % staršev s podeželja. Tudi s tem vprašanjem se moja hipoteza potrdi, da je bistveno več staršev iz mesta, ki imajo časa veliko premalo.

9) Kako največkrat preživite čas z otrokom?

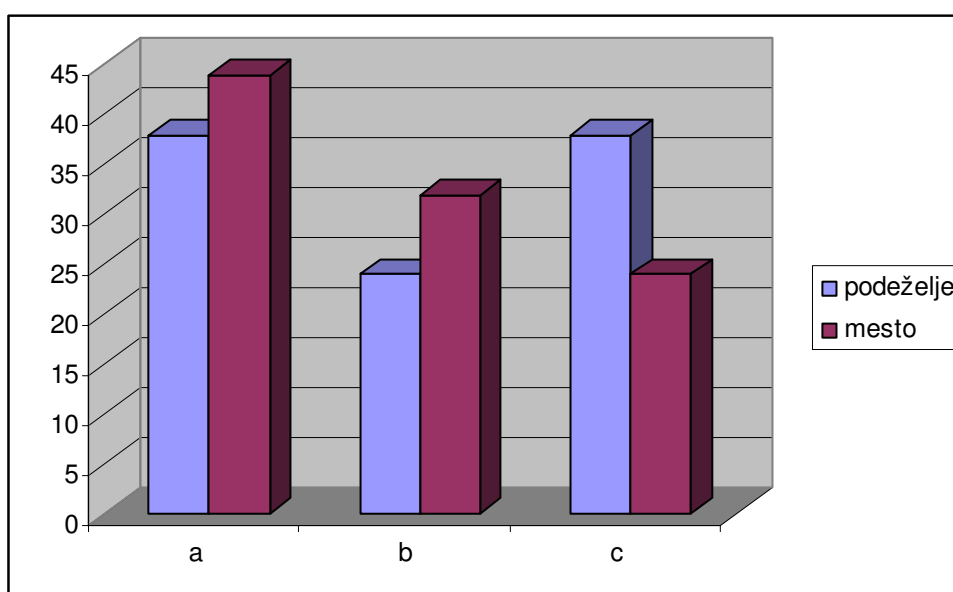
	podeželje	mesto
a) Z njim likovno ustvarjate	8	6
b) Se igrate športnih iger	30	22
c) V naravi	26	32
d) Za računalnikom	3	15
e) Drugo	0	7

Z 32% starši iz mesta največ časa preživijo z otrokom v naravi; na podeželju z nekaj manj s-26%. Največ staršev s podeželja, 30 %, preživi z otrokom ob igranju športnih iger, v mestih je le teh 22%. Za 2 % več staršev iz podeželja z otroki likovno ustvarja in 7% staršev iz mesta je navedlo druge oblike igranja: družabne igre, potovanja in izlete, pogovor z otroki. Pri tem vprašanju je razviden večji odstotek izbire računalnika, kar verjetno kaže na višji standard.

- 10) Ste kdaj posegali po literaturi, medijih, itd., da bi izboljšali kakovost igre s svojimi otroki?

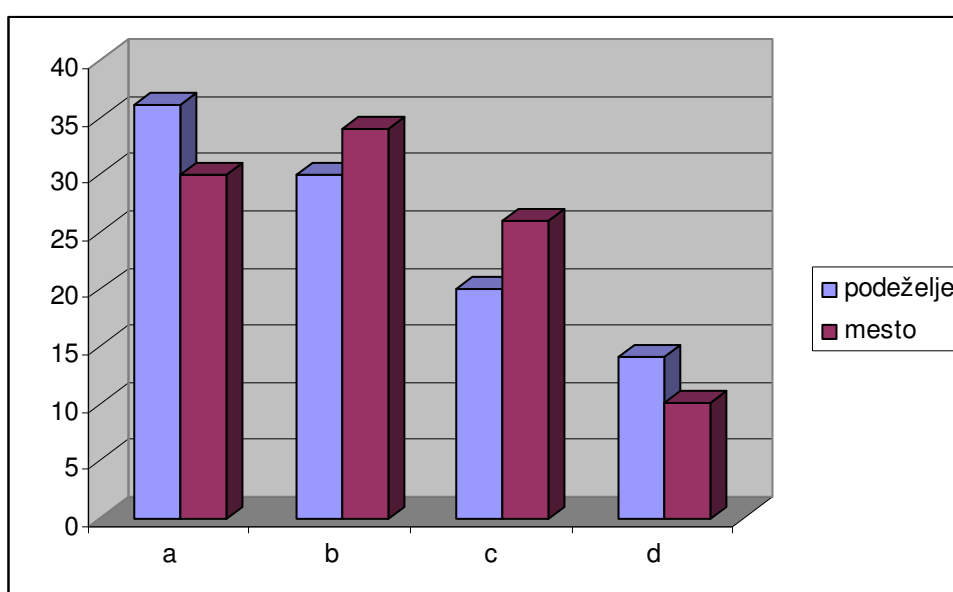
	Podeželje	%	Mesto	%
a) Nikoli	19	38	22	44
b) Po navodilih vzgojiteljice v vrtcu	12	24	16	32
c) Drugo	19	38	12	24

Največ, 44% staršev iz mesta in 38 % staršev s podeželja, je navedlo, da nikoli niso posegali po literaturi, ki bi izboljšala kakovost igre z otroki. Z enakimi odstotki, 38% so starši s podeželja navedli, da so posegali po knjigah, po medijih, knjigah iz Sveta knjige in knjižnice. 32% staršev iz mesta in 24% staršev s podeželja je po literaturi posegalo po navodilih vzgojiteljice. Proti mojim pričakovanjem večina staršev ni posegala po literaturi. Pričakovala sem, da bo večji odstotek staršev iz mesta odgovoril nasprotno, ker imajo večje možnosti in dostopnost do knjižnic in dodatne literature.

11) Katere igre so po vašem mnenju najpomembnejše za otrokov razvoj?

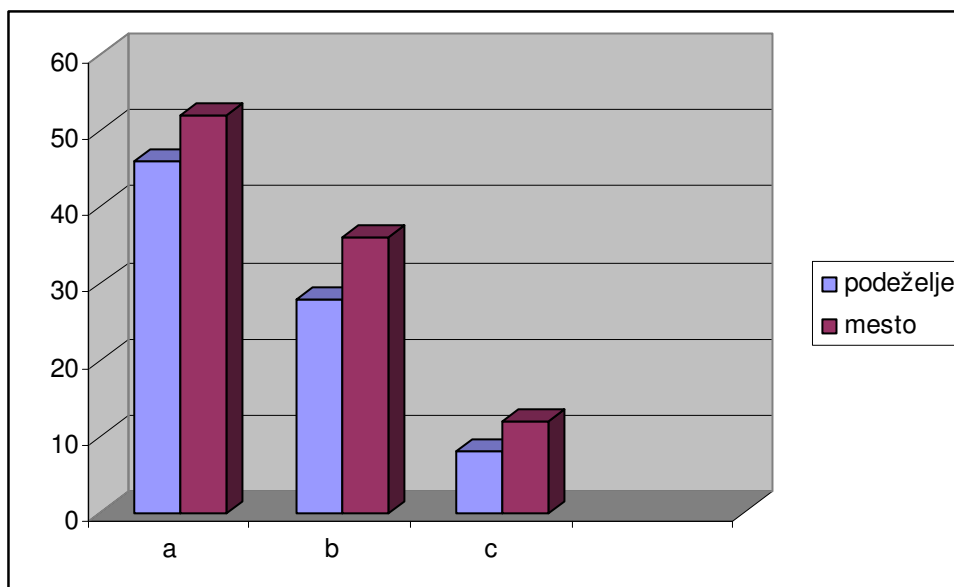
	podeželje	%	mesto	%
a) Dojemalna	18	36	15	30
b) Domišljajska	15	30	17	34
c) Funkcijska	16	20	13	26
c) Drugo	7	14	5	10

Največji odstotek staršev s podeželja, 36%, misli, da je za otrokov razvoj najpomembnejša dojemalna igra. Starši iz mesta so se s 34% odločili za domišljajsko igro, na podeželju pa s 30%. Kot tretjo najpomembnejšo so izbrali, z 20% na podeželju in 26% v mestu, funkcijsko igro. Proti pričakovanjem ni nobeden od staršev napisal pod možnost c, da so za razvoj pomembne vse vrste iger. Pri tem vprašanju sem zanalasč spraševala po strokovnih imenih vrst iger, da bi ugotovila, koliko jih starši poznajo.

12) Ali po vašem mnenju okolje vpliva na igro vaših otrok?

	Podeželje	%	Mesto	%
a) Da	32	46	26	52
b) Delno	14	28	18	36
c) Ne	4	8	6	12

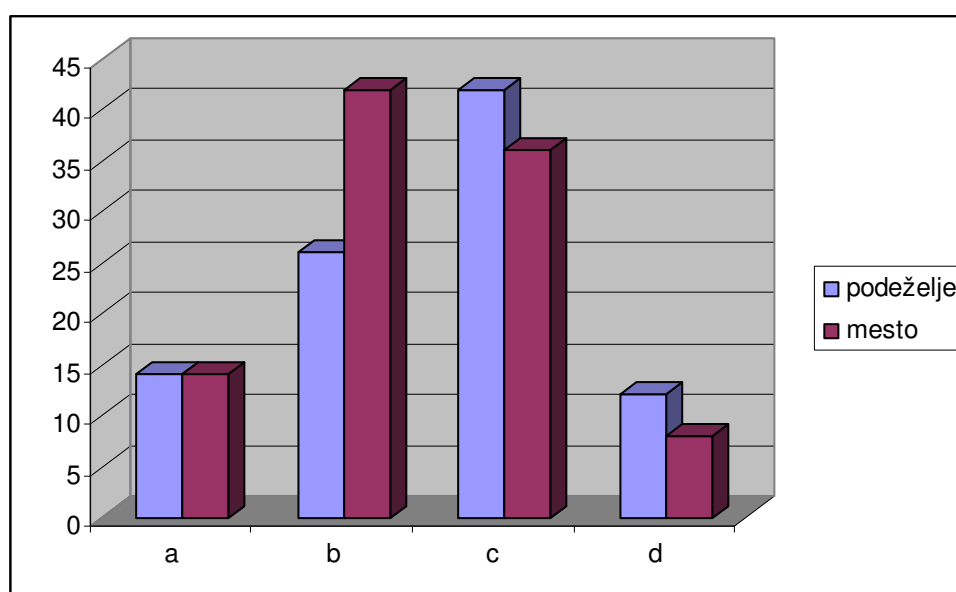

Z 52% so starši iz mesta in s 46% starši s podeželja odgovorili, da okolje vpliva na igro otrok. Na drugem mestu so prav tako oboji postavili, s 36 % iz mesta in 28 % iz podeželja, da okolje delno vpliva na igro. Rezultati so me kar presenetili.

Le 12 % staršev iz mesta in 8 % staršev s podeželja je meni, da okolje ne vpliva na igro otrok. Po tem sklepam, da se zavedajo vplivov, ki so jih deležni, in se primerjajo med seboj.

13) Ste otroka kdaj peljali kam, kjer bi bila njegova svoboda igre bolj izrazitejša?

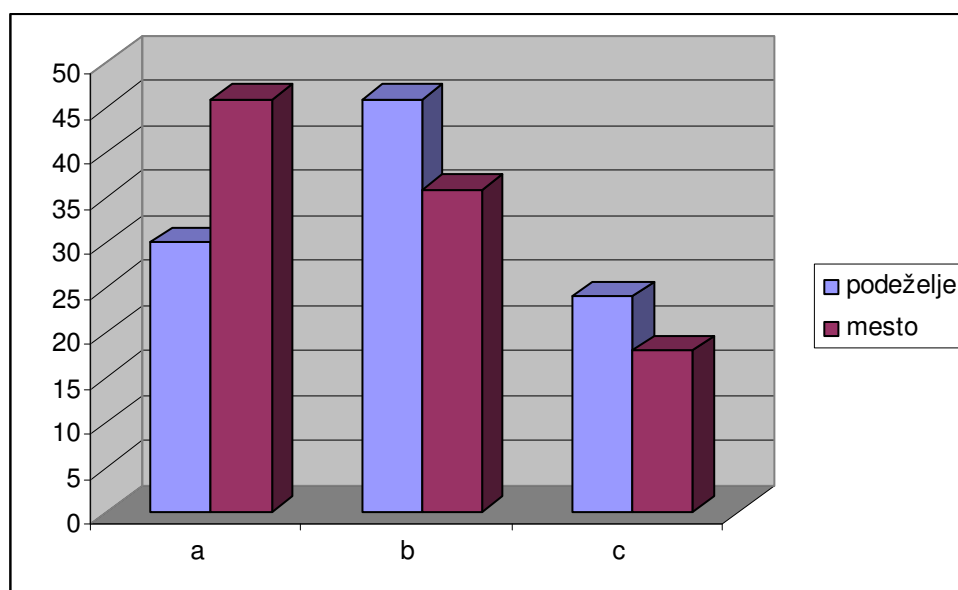
	podeželje	%	mesto	%
a) Igralnice v trgovskih centrih	3	6	7	14
b) Igrala na prostem	13	26	21	42
c) V naravo	21	42	18	36
c) Otroške delavnice	4	8	6	12
d) Drugo	7	14	0	0

Po pričakovanjih je večji odstotek staršev iz mesta, 14%, obkrožilo, da svoje otroke peljejo v igralnice v trgovskih centrih, kar je bilo tudi pričakovati. Kot zanimivost, so ta odgovor izbrali tudi starši s podeželja, s 6%. Največji odstotek staršev iz mesta svoje otroke pelje na igrala na prostem, z 42%, in, s 26% s podeželja. Največji odstotek staršev s podeželja, 42%, pelje svojega otroka v naravo, prav tako velik odstotek, 36% staršev, iz mesta. Po pričakovanjih večji odstotek staršev iz mesta pelje svoje otroke v otroške delavnice, 12%, in proti pričakovanju 8% staršev s podeželja.

14) Po katerih igračah najraje posega vaš otrok?

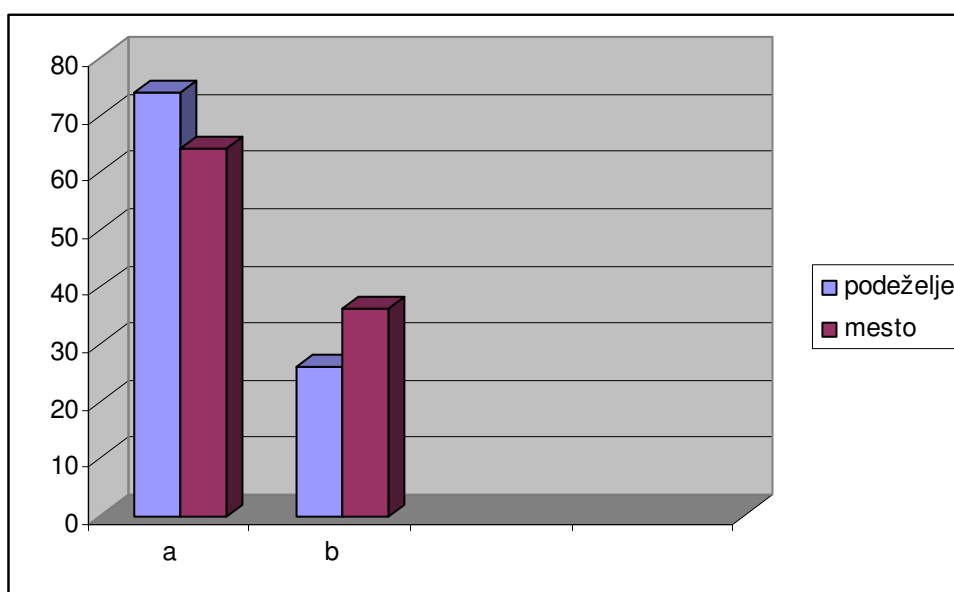
	podeželje	%	mesto	%
a) Računalniku	15	30	23	46
b) Žogi	23	46	18	36
c) Drugo	12	24	9	18

Največ staršev iz mesta, 46 %, potrjuje, da se njihov otrok najraje poslužuje računalniških iger. Največji odstotek, 46 % staršev podeželja, pa trdi, da njihov otrok največ posega po žogi. Pod prosti odgovor so starši iz mesta navajali še kolesa, trampolin in bazen, znane like iz risank, starši s podeželja pa so večkrat omenili igrala, kolo, avtomobilčke, kocke, živali in pesek.

15) Ste kdaj otroku prepovedali posedanje za računalnikom?

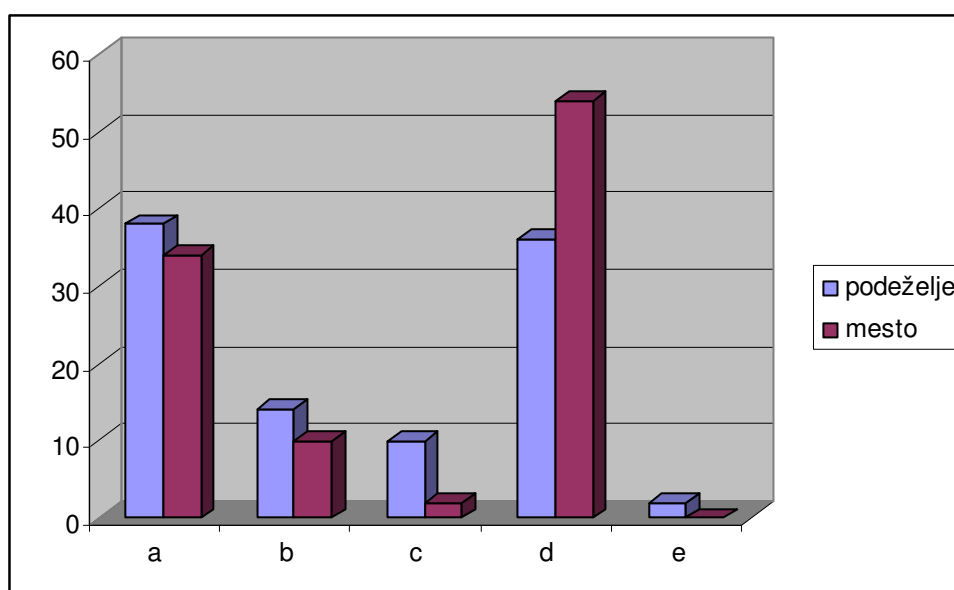
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	37	74	32	64
b) Ne	13	26	18	36

Z visokimi 74 % so starši s podeželja odgovarjali, da prepovedujejo posedanje za računalnikom. Ker me je ena od anketirank vprašala, če lahko obkroži da, ker ima ta namen, in tega še ne počne, ker je njen sin še premajhen, da bi posegal po računalniku, predvidevam, da je na podlagi tega odgovarjalo več staršev. Prav tako 64% staršev iz mesta svoje otroke omejuje pri uporabi računalnika. Z večjim odstotkom, 36%, so odgovarjali starši iz mesta, da svojemu otroku ne prepovedujejo uporabe računalnika in s 26 % starši s podeželja prav tako ne.

16) Kdaj in zakaj se odločite za sodelovanje v igri z otroki?

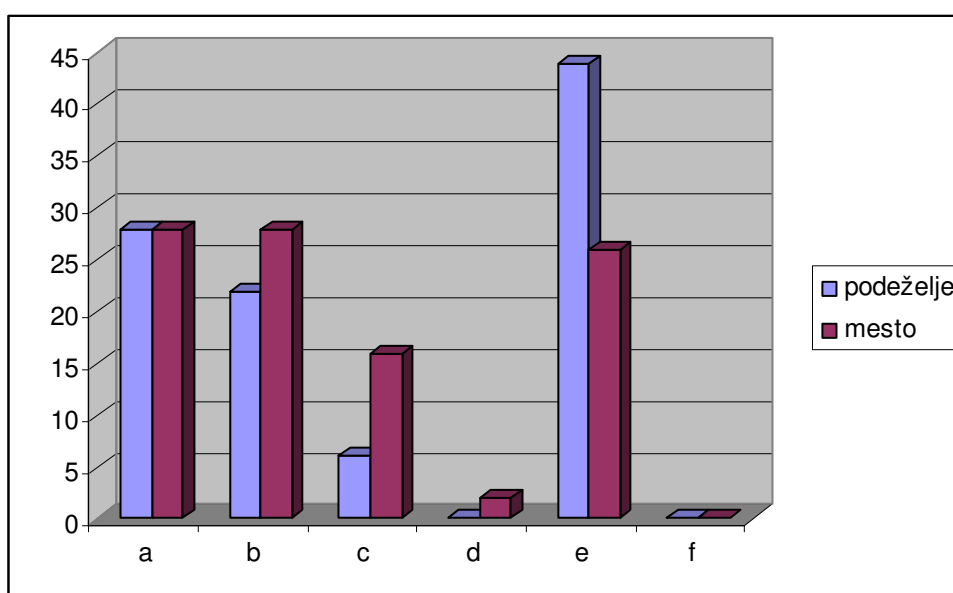
	podeželje	%	mesto	%
a) Na željo otroka	19	38	17	34
b) Ko potrebuje pomoč	7	14	5	10
c) Če izbere neustrezno igračo	5	10	1	2
d) Ker mi je v veselje	18	36	27	54
d) Drugo	1	2	0	0

Najvišji odstotek, 54% staršev iz mesta, se odloči za igro z otrokom, ker mu je to v veselje, prav tako je velik odstotek staršev s podeželja- 36%. Največ staršev s podeželja, 38%, in 34% iz mesta, pa se za igro z otrokom odloči na željo otroka. Na to, ali je otrok izbral ustrezno igračo, je pozornih 10 % staršev s podeželja in 2% staršev iz mesta in se v tem primeru odločijo za sodelovanje v igri z otrokom. 2 % staršev s podeželja je izbralo prosti odgovor, da se igri otroka posveti vedno, ko ima čas.

17) Kaj vpliva na izbiro igrač, ki jih kupite svojemu otroku?

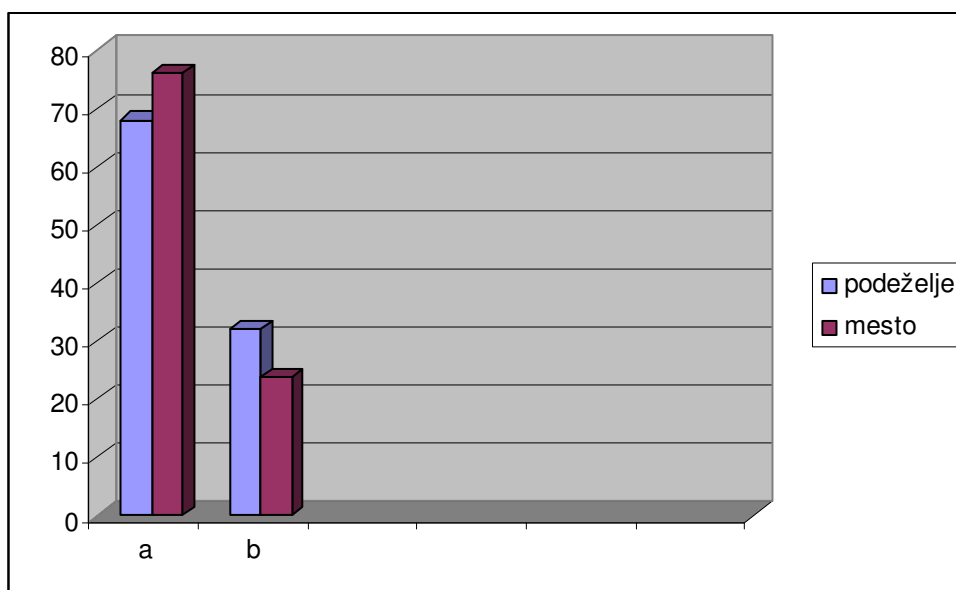
	podeželje	%	mesto	%
a) Želja otroka	14	28	14	28
b) Kakovost	11	22	14	28
c) Cena igrače	3	6	8	16
d) Trend	0	0	1	2
e) Poučnost	22	44	13	26
f) Drugo	0	0	0	0

Zanimivo, da so z 28% starši s podeželja in starši iz mesta izbirajo igrač prepustili želji otroka. Enak odstotek 28%, staršev iz mesta, pogleda na kakovost igrače, na podeželju 22% staršev. Največji odstotek staršev s podeželja, 44%, pri izbiri igrač upošteva poučnost igrače, kaj bo njihove otroka ta igrača naučila, v mestu ima tak pogled 26 % staršev. Proti pričakovanju nobeden ni navedel možnosti drugo in samo 2% staršev iz mesta sta navedla trend kot razlog, da kupita igračo otroku, in nobeden od staršev iz podeželja, kar sem tudi pričakovala. Zelo sem bila presenečena ob rezultat 26 % staršev, ki pri izbiri igrač pogledajo na ceno igrače. Lahko, da gledajo na ceno z vidika kakovosti in poučnosti igrače in ne kupujejo cenjenih. Za ta odgovor se je odločilo 6% staršev s podeželja, kar me tudi preseneča.

- 18) Ste kdaj pomislili, da cena in število igráč, ki ste jih kupili svojemu otroku vpliva na njegov odnos do igre?

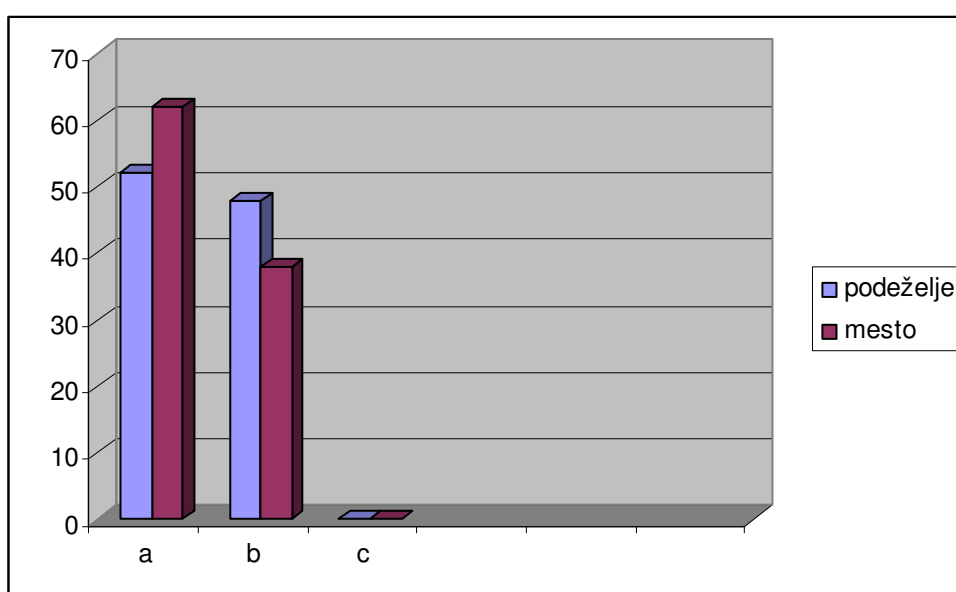
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	34	68	38	76
b) Ne	16	32	12	24

Pri tem vprašanju so bile moje hipoteze potrjene. Več staršev v mestu, 76%, misli, da sta število igráč in cena igráče pomembna za otroka in njegov odnos do igráče in igranja, prav tako misli tudi 68% staršev s podeželja. Zanimalo pa je 32 % staršev s podeželja in 24% staršev iz mesta.

- 19) Ali imate dovolj velik stanovanjski prostor za nemoteno gibanje in igro otroka?

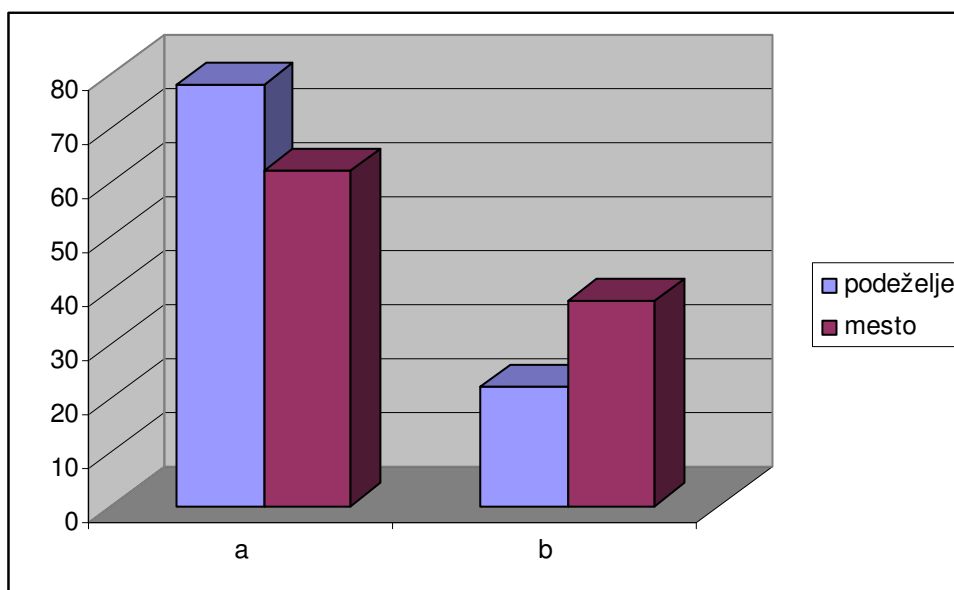
	Podeželje	%	Mesto	%
a) Da, več kot dovolj	26	52	31	62
b) Prostor je premajhen	24	48	19	38
c) Sploh nima prostora	0	0	0	0

Pri tem vprašanju so vsi starši prepričani, da so zagotovili vsaj majhen prostor, kjer se lahko njihov otrok igra. Nobeden ni pritrdil, da otrok sploh ne bi imel prostora za igranje. Več staršev s podeželja, 48%, meni, da je prostor premajhen, in prav tako 38% staršev iz mesta. 10% več staršev, 62%, odgovarja, da ima njihov otrok več kot dovolj prostora za igranje. Na podeželju so z 52 % tega mnenja, čeprav sem pričakovala, da bo v odstotkih več kot v mestu.

20) Ali ima vaš otrok v svoji okolici dovolj varen in velik prostor za igro?

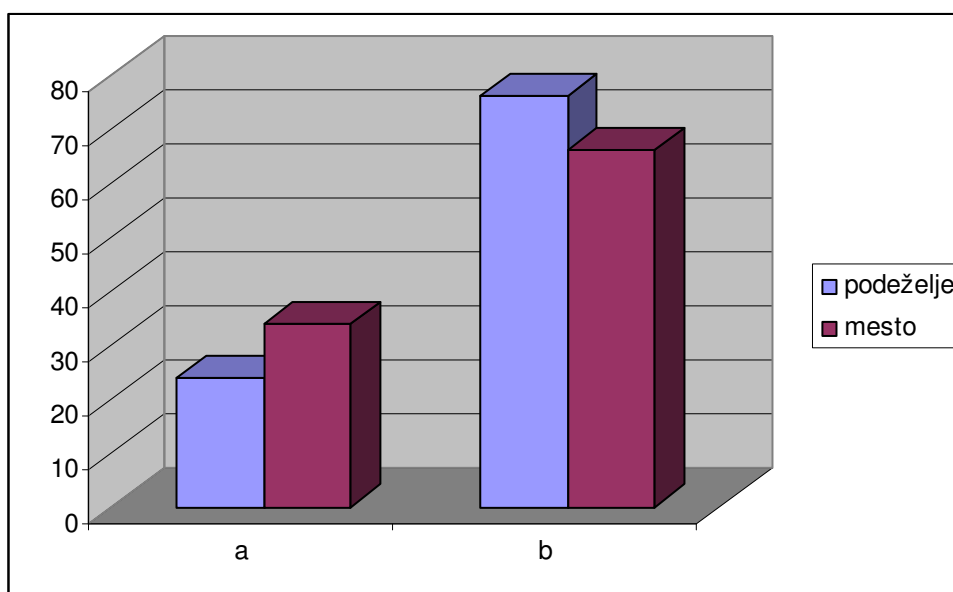
	podeželje	%	mesto	%
a) Da	39	78	31	62
b) Ne	11	22	19	38

Po mojih pričakovanjih 78% staršev s podeželja in 62% staršev iz mesta misli, da so v njihovi okolici dovolj veliki in varni prostori za igro njihovih otrok. Z 38 % pa starši iz mesta menijo, da ni tam varnega prostora; s podeželja je teh le 22%. Predvidevam, da so starši s podeželja bolj zaupljivi in verjamejo v okolje, v katerem živijo, v primerjavi s starši iz mesta; da torej nudi okolje na podeželju več varnosti in zaupanja kot mestno okolje.

- 21) Se vam zdi, da imajo otroci iz mesta in s podeželja enake možnosti za igro?

	podeželje	%	mesto	%
a) Da	12	24	17	34
b) Ne	38	76	33	66

Starši iz mesta zagovarjajo s 34 % menijo, da imajo otroci s podeželja in mesta enake možnosti za igro, na podeželju je takšnega mnenja 24% staršev. V odstotkih več, 76 %, pa je staršev s podeželja, ki to zanikajo in odgovarjajo, da nimajo enakih možnosti. Zanika tudi 66% staršev iz mestnega okolja. Predvidevam, da gre za poglede z vidika standarda in finančnih zmožnostih staršev obeh strani.

11 ZAKLJUČKI IN SKLEPNE MISLI

Iz dobljenih rezultatov je razvidno, da starši dajejo otroški igri velik pomen in se zavedejo njene vrednosti za razvoj otroka. Vsem anketirancem, z obeh področij se zdi igra koristna za otroka. Večina je to razložila kot korist zaradi učenja skozi igro; v mestih so kot drugo navedli, da se preko igre otrok socializira, in kot nepričakovan rezultat so na tretje mesto starši s podeželja uvrstili, da se otrok igra, ker mu je dolgčas. Ugotovila sem, da so proti pričakovanju starši s 100% odgovorili, da so svoje otroke učili iger, ki so se jih igrali nekoč, in s tem potrdili naklonjenost svojim otrokom in zanimanje za igro. 6 % staršev s podeželja je odgovorilo, da niso učili svojih otrok iger, ki so se jih sami učili, ob čemer sem zelo presenečena, saj imam sama zelo lepo izkušnjo s svojimi starši in tudi starimi starši. Na podeželju starši dajejo tudi manjši pomen igre v svojem odraščanju, kar me je spet presenetilo. Starši iz mesta so vsi odgovorili, 9%, da je bila igra pomemben del njihovega odraščanja, in s 4%, da je bila delno pomembna pri njihovem odraščanju. Na podeželju so s 4% odgovorili, da ni bila pomembna.

Glede na poučnost igre nekoč in danes, na podeželju menijo, da je igra danes bolj poučna, v mestih pa z večjim odstotkom, da je enako pomembna kot nekoč. V mestih odgovarjajo, da se otroci danes ne bi mogli igrati brez dokončanih igrač, na podeželju pa večina misli, da bi se lahko. S tem je bila moja hipoteza potrjena.

Kot drugo hipotezo sem si zastavila problem sodobnega časa, časovne stiske in odsotnosti staršev zaradi službe in dela doma. Z analizami vprašanj sem ugotovila, da je več staršev iz mesta, mislijo, da svojemu otroku posvetijo dovolj časa za igro, in več odstotkov staršev iz mesta, ki odgovarjajo, da svojemu otroku ne posvetijo dovolj časa. Pri odgovorih s podeželja je samo 2 % razlike med odgovori, da mu posvetijo in da mu ne posvetijo dovolj časa. Tako ni velikega odstopanja. Glede na vprašanje o vsakdanjiku staršev in časovne stiske zaradi službene odsotnosti, so odgovarjali prav tako v večjem odstotku starši iz mesta, da imajo veliko premalo časa, in z 0%, da ga imajo več kot dovolj. Starši s podeželja pa so z 8% odgovarjali, da imajo več kot dovolj časa in s 40%, da ga imajo ravno prav. Kar je spet potrdilo mojo hipotezo. V večji meri so odsotni in polno zasedeni starši s mesta in nekoliko manj starši iz podeželja.

Če primerjam odgovore na vprašanje, ali posvetijo otroku dovolj časa za igro, pri katerem so odgovarjali, z odstotkom razlike med odgovorom da in ne, lahko le delno potrdim hipotezo, pri kateri sem predvidevala, da se starši s podeželja igri posvečajo še manj zaradi prevelike obremenitve dela na domači posesti.

Ob vprašanju kako gledajo starši na vpliv okolja, v katerem živijo, in vpliv le-tega na otroško igro, sem prišla do ugotovitev, da oboji menijo, da ima okolje pomemben vpliv na igro otrok. Večji odstotek staršev iz mesta je odgovoril tudi, da ima delno vpliv, in z 12% , da nima vpliva, kar je bilo po mojih pričakovanjih. Ko sem preverjala okoliščine za vključevanje v dejavnosti v otrokovem interesu, sem ugotovila, da je bil večji odstotek staršev, ki svoje otroke peljejo v trgovske centre v igralnice. Kot presenečenje pa je bilo tudi 6% staršev, ki so izbrali ta odgovor. Kar me preseneča, saj vem, da je iz mojega okolja trgovski center z igralnico oddaljen najmanj 30 kilometrov. Večji odstotek staršev iz mesta je odgovoril tudi, da otroke peljejo v otroške delavnice.

Pri vprašanjih, kjer je bil v vprašanju skrit problem standarda in finančnih razlik, sem ugotovila, da je večji odstotek staršev iz mesta, ki imajo otroke ki radi posegajo po računalniku, in jim tega v večjem odstotku kot na podeželju ne prepovedujejo. Na podeželju je presenetljivo velik odstotek odgovorov, da njihov otrok kot drugo posega po igri z računalnikom in mu to starši z večjim odstotkom kot v mestih to tudi prepovedujejo. Ena od anketirank me je vpraša, če lahko obkroži, da prepoveduje, ker trenutno še nima te izkušnje, ima pa ta namen. Zato predvidevam, da so podobno odgovarjali tudi drugi anketiranci in so zato manjše razlike v odgovorih.

Pri vprašanju, kaj vpliva na izbiro igrač, ki jih kupijo svojemu otroku, je večji odstotek staršev s podeželja odgovoril, da gleda na poučnost in željo otroka. V mestih pa so na prvo mesto postavili kakovost in željo otroka. Za razliko od staršev s podeželja, ki niso izbrali trenda kot možnega odgovora, so starši iz mesta nanj odgovorili z 2%. Presenetljivi so odgovori, da v 16% v mestih in 6% na podeželju vpliva na izbiro cena igrače, kar me je zelo presenetilo.

Začela sem razmišljati o tem, da prisojajo ceni igrače tudi večjo kvaliteto in zato pogledajo na ceno, misleč, da tako svojim otrokom ne kupujejo cenenih igrač. To trditev potrjuje naslednje vprašanje o mnenju staršev, ali cena in število igrač, ki so jih kupili svojemu otroku, vplivata na odnos do igre njihovega otroka. V mestih so z večjim odstotkom kot na podeželju odgovarjali, da vpliva. Zato predvidevam, da je cena pri izbiri igrač pomembna, prav tako, koliko igrač ima otrok, ki ga kličejo k igri in se zelo rad igra z njimi. S tem je hipoteza, ki se dotika vprašanja standarda, potrjena. Razlike v odgovorih so potrdile, da je v mestnem okolju več možnosti za kakovost igre, kar se tiče oddaljenosti igralnic v trgovskih centrih, računalnika kot aktualne igrače in načina izbire igrače.

Kot zadnje sem ugotavljala pogled staršev na okolje, v katerem živijo, in če imajo otroci iz mesta in s podeželja enake možnosti za igro. V obeh okoljih menijo, da nimajo enakih možnosti. Lahko, da gre za vidik standarda, okolja samega - kot spodbudnega ali manj spodbudnega. V večjem odstotku kot na podeželju pa so starši iz mesta odgovarjali, da imajo otroci iz mesta in podeželja enake možnosti.

Po tem lahko potrjujem hipotezo da se starši iz obeh okolij zavedajo pomena igre za razvoj otroka. Hipoteza, ki opredeljuje časovno stisko staršev, predvideno zaradi službene odsotnosti in dela na kmetiji je potrjena v mestnem okolju. Starši iz mesta so potrdili, da imajo za otroke manj časa, kot bi si ga želeli vzeti. Na podeželju je bil znatno manjši odstotek le teh, ki menijo, da imajo premalo časa, zato potrjujem hipotezo, da imajo starši za otroke več časa zaradi neslužbene odsotnosti. Delno pa potrjujem hipotezo, da se otrokom posvečajo še manj, zaradi prevelike obremenitve dela na domači posesti, ker je bil odstotek teh manjši.

Hipoteza ki vključuje razmere za igro in kakovost igre otrok je potrjena. Vpliv standarda je bil razviden pri vprašanjih izbire igrač. Prav tako pogoji okolja, ki so izstopali pri starših iz mesta, ki imajo boljše možnosti, da svoje otroke peljejo v bližnje trgovske centre v igralne koticke. Z rezultati in potrditvami hipotez sem zadovoljna

12 LITERATURA

- Barle, A. (2000). Uvod v sociologijo. Ljubljana: DZS.
- Ballhausen, I. (1994). Otroška duša je ranljiva. Ljubljana : Založba Kres.
- Braemer, H. (2006). Narava in stvarni svet. Jeitner- Hartman, B (ur.),
Otrokove ustvarjalne igre (45-52). Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
- Cossu, M. (1992). Miselne igre. Ljubljana: Mladinka knjiga.
- Cvetko, I. (1996). Slovenske otroške prstne igre. Radovljica: Didakta.
- Cvetko, I. (2000). Najmanjše igre na Slovenskem. Radovljica: Didakta.
- Cvetko, I. (2004). Trara pesem pelja. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Čelič, A. (2007). Pomladni dan 2007- igre nekoč in danes. Pridobljeno
20.4.2009 iz <http://sio.edus.si/PomladniDan2007/>
- Črepinšek, M. (2007). Spori med igro. Pridobljeno 19.4. 2009 iz
http://www.mojmalcek.si teme/otrok/90/spori_med_igro.html
- Dolenc, N. (17.11.2008). Otrok ima pravico do dobre igre. Pridobljeno
20.4.2009 iz http://www.ringaraja.net/otrok-ima-pravico-do-dobre-igre_1142.html
- Grunfeld, F. (1993). Igre sveta: Zgodovina, igre, naredimo sami.
Ljubljana: DZS.
- Horvat, L. in Magajna L. (1987). Razvojna psihologija: Srednje
izobraževanje-
pedagoška usmeritev. Ljubljana: Državna založba Slovenije.
- Hosta, M. (2009) . Igralno zanemarjeni urbani otroci. Pridobljeno 20. 4.
2009 iz <http://www2.sportna-unija.si/content/view/473/9/lang,si/>
- Häberli- Nef, U. (1996). Koliko svobode potrebuje moj otrok. Ljubljana:
Založba Kres.
- Jakob, I. (2005). Igra v vrtcu. Moj malček. Pridobljeno 5.5. 2009 iz
http://www.ringaraja.net/igra-v-vrtcu_168.html
- Juvan, D. (10.8. 2007). Vpliv igre na otrokov razvoj. Pridobljeno 20. 4.
2009, iz http://www.bambino.si/vpliv_igre_na_otrokov_razvoj
- Klemen, N. (2009a). Pomen igre za razvoj otrokove osebnosti. Pridobljeno
20.4. 2009 iz http://www.ringaraja.net/pomen-igre-za-razvoj-otrokove-osebности_734.html

- Klemen, N. (2009b). Otroška igra. Pridobljeno 20.4. 2009 iz
http://www.ringaraja.net/otroska-igra_733.html
- Knehtl, M. (29.8.2008). Igrače, ki spodbujajo otrokov razvoj. Pridobljeno 24.4. 2009 iz
http://www.njena.si/druzina/otroci/igrace_ki_spodbujajo_otrokov_razvoj/menu_id_81.html
- Kolb, K. in Miltner, F. (2005). Otroci se zlahka učijo, Mladinska knjiga, Ljubljana
- Košiček, M. (1992). Otrok moja skrb. Maribor: Založba obzorja .
- Križ, I: (2003). Nazaj v otroški raj: otroške igre in igrače na Dolenjskem. Novo mesto: Dolenjski muzej Novo mesto.
- Krušič, Z.(1997). Igra kot merilo produktivnosti v vrtcu. J. Bezenšek (25-30). Slovenske Konjice: Vzgojno-varstveni zavod Vrtec.
- Kuret, N. (1959). Igra in igrača v predšolski in šolski dobi. Maribor: Založba Obzorja Maribor
- Kunaver, D. in Lipovšek, B. (2006). Ali je kaj trden most. Ljubljana: Mladinska knjiga
- Marjanovič – Umek, L. in Lešnik – Musek, P. (1998). Otrokov razvoj in učenje v simbolni igri (str. 25-46). Psihološka obzorja.
- Marjanovič - Umek, L. in Zupančič, M. (2005). Psihologija otroške igre: Od rojstva do vstopa v šolo. Ljubljana: Znanstveni inštitut Filozofske fakultete.
- Marjanovič - Umek, L. (1992). Predgovor. Jeinter – Hartman, B.(1998). Otrokove ustvarjalne igre (str. 5). Ljubljana : Tehniška založba Slovenije.
- MMC RTV SLO,Znanost in tehnologija. (12.2.2009). Igre otrokom ne škodujejo. Pridobljeno 20. 4. 2009 iz
http://www.rtv slo.si/modload.php?&c_mod=rnews&op=sections&func=read&c_menu=9&c_id=193024
- Nobert, L. (1997). Z vsemi čuti. Radovljica : Založba Didaktika.
- Sears, W in M. (2008). Povezovalno starševstvo. Ljubljana: Založba Mladinska knjiga.
- Simčič, Z. (5.10.2008). Otrok, igra in mi – prepustimo se domišljiji. Pridobljeno 20.4.2009 iz
<http://lifestyle.ena.com/prikaziCL.asp?CIID=28991>
- Toličič, I. (1961). Otroka spoznamo v igri. Ljubljana: Celjski tisk.

PRILOGE**ANKETNI VPRAŠALNIK**

Jana KOLARIČ, sem študentka predšolske vzgoje na Pedagoški fakulteti v Mariboru. V okviru svoje diplomske naloge na temo **ODNOS STARŠEV DO IGRE; PRIMERJAVA PODEŽELJA IN MESTA**, sem sestavila anketni vprašalnik. Vprašanja mi bodo v pomoč pri hipotezah, ki sem si jih zastavila v diplomski nalogi. Vprašalnik je anonimen in služi zgolj v raziskovalne namene v okviru diplomske naloge.

Za pomoč in sodelovanje se vam iskreno zahvaljujem!

Kraj: _____ a. podeželje
b. mesto

1) Se vam zdi igra koristna, pomembna za otroka?

- a. Da
- b. Ne

Zakaj?

(Obkrožite lahko do dva odgovora)

- b) da mu ni dolgčas
- c) skozi igro se otrok uči
- d) za socializacijo
- e) drugo _____

2) Menite, da je bila igra pomemben del vašega odraščanja?

- a) Da
- b) Ne
- c) Delno

3) Ste otroke kdaj učili iger, ki ste se jih nekoč igrali sami?

- a) Da
- b) Ne

4) Se vam zdi, da je igra današnjih otrok bolj ali manj poučna kot nekoč?

- a) Bolj
- b) Manj
- c) Ostaja enako pomembna

5) Bi se po vašem mnenju današnji otroci lahko igrali brez igrač in pripomočkov za igro?

- a) Da
- b) Ne

6) Ste kdaj bili v dilemi, ali otroku kupiti igračo ali ne?

- a) Da
- b) Ne

Zakaj?

- c) Finančni razlogi
- d) Si je ni zaslužil
- e) Se vam ni zdela uporabna
- f) Drugo _____

7) Se vam zdi, da svojemu otroku posvetite dovolj časa za igro?

a)Da

b)Ne

8) Vam vaš vsakdanjik omogoča dovolj časa, da se posvetite svojemu otroku, kolikor si želite?

a) Več kot dovolj

b) Ravno prav

c) Veliko premalo

9) Kako največkrat preživite čas z otrokom?

a) Z njim likovno ustvarjate

b) Se igrate športnih iger

c) V naravi

d) Za računalnikom

e) Drugo _____

10) Ste kdaj posegli po literaturi, medijih, itd., da bi izboljšali kakovost igre s svojimi otroki?

a) Nikoli

b) Po navodilih vzgojiteljice v vrtcu

c) Drugo _____

11) Katere igre so po vašem mnenju najpomembnejše za otrokov razvoj?

- a) Dojemalna
- b) Domišljajska
- c) Funkcijska
- d) Drugo _____

12) Ali po vašem mnenju okolje vpliva na igro vaših otrok?

- a) Da
- b) Delno
- c) Ne

13) Ste otroka kdaj peljali kam, kjer bi bila njegova svoboda igre bolj izrazita? (več možnih odgovorov)

- a) Igralnice v trgovskih centrih
 - b) Igrala na prostem
 - c) V naravo
 - d) Otroške delavnice
 - e) Drugo
-

14) Po katerih igračah najraje posega vaš otrok?

- a.) računalniku
- b.) žogi
- c.) Drugo _____ -

15) Ste kdaj otroku prepovedali posedanje za računalnikom?

- a. Da
- b. Ne

16) Kdaj in zakaj se odločite za sodelovanje v igri z otroki?

- a) Na željo otroka
 - b) Ko potrebuje pomoč
 - c) Če izbere neustrezno igračo
 - d) Ker mi je v veselje
 - e) Drugo
-

17) Kaj vpliva na izbiro igrač, ki jih kupite svojemu otroku? (več možnih odgovorov)

- a) Želja otroka
 - b) Kakovost
 - c) Cena igrač
 - d) Trend
 - e) Poučnost
 - f) Drugo
-

18) Ste kdaj pomislili, da cena in število igrač, ki ste jih kupili svojemu otroku vpliva na njegov odnos do igre?

- a) Da
- b) Ne

19) Ali imate dovolj velik stanovanjski prostor za nemoteno gibanje in igro otroka?

- a) Da, več kot dovolj
- b) Prostor je premajhen
- c) Sploh nima prostora

20) Ali ima vaš otrok v svoji okolici dovolj varen in velik prostor za igro?

- a) Da
- b) Ne

Navedite prostor kjer se najraje

igra _____

21) Se vam zdi, da imajo otroci iz mesta in s podeželja enake možnosti za igro?

- a) Da
- b) Ne